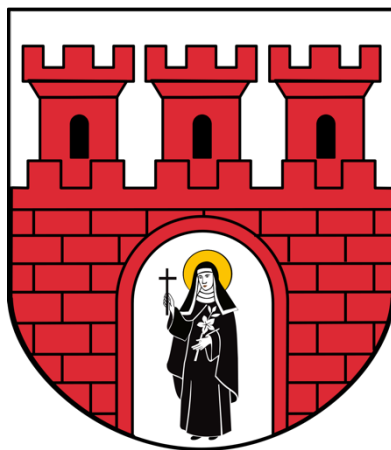


STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY SKAŁA

na lata 2022-2028





PROFESJONALNE
DORADZTWO
BIZNESOWE



Gmina Skąta

Spis treści

Spis treści	3
1. Podstawa prawna	4
2. Przebieg prac i źródła danych	7
3. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Skąta	10
3.1 Lokalizacja	10
3.2 Demografia	10
3.3 Infrastruktura mieszkaniowa	17
3.4 Rynek pracy	21
3.5 Usługi społeczne	30
3.6 Aktywność obywatelska i działalność organizacji pozarządowych	42
3.7 Problemy społeczne	44
3.8 Infrastruktura pomocy społecznej	60
3.9 Zasoby finansowe pomocy społecznej	68
3.10 Podsumowanie – analiza SWOT	70
4. Założenia strategiczne	79
4.1 Podstawy teoretyczne	79
4.2 Wizja i misja	80
4.3 Cele strategiczne i operacyjne	81
5. Realizacja Strategii	85
6. Wdrażanie, ocena efektywności, monitoring i ewaluacja	95
7. Zgodność z dokumentami wyższego rzędu	98
8. Spis tabel	101
9. Spis rysunków	103

1. Podstawa prawna

Działalność pomocy społecznej reguluje szereg aktów prawnych. Najważniejszy z nich to Ustawa z dn. 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz.U.2020.1876 z późn. zm.). Określa ona zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Ustawa definiuje pomoc społeczną jako „instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”¹. Według zapisów ustawy pomoc społeczna ma wspierać osoby i rodziny w tym, by mogły one zaspokajać swoje niezbędne potrzeby i żyć w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ustawa o pomocy społecznej wymienia szereg powodów udzielania pomocy osobom i rodzinom w ramach pomocy społecznej, a te powody to: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm, narkomania, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne.

Ustawa o pomocy społecznej jest aktem prawnym który poleca gminie opracowywanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W Rozdziale 2. Art. 16b. Ustawy wskazana jest niezbędna treść dla Strategii, na którą składają się:

- diagnoza sytuacji społecznej;
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,

¹ Ustawa z dn. 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593).

- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań.

Na mocy wskazanego aktu prawnego opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Konkretne aspekty pomocy społecznej, w szczególności kryteria, progi czy warunki realizacji określonych zadań i świadczeń pomocy społecznej, regulowane są w szeregu rozporządzeń, wśród których wymienić można m.in.:

- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. w sprawie progu interwencji socjalnej (Dz. U. poz. 1762);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1358);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie systemów teleinformatycznych stosowanych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1609);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (Dz. U. z 2013 r. poz. 871);
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. poz. 418);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni (Dz. U. poz. 896);
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. poz. 1598 oraz z 2006 r. poz. 943);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 278);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny (Dz. U. poz. 486);

-
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. poz. 543 i 1750)².

² Akty prawne. Obowiązujące prawo – pomoc społeczna; Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej; <https://www.gov.pl/web/rodzina/akty>; dostęp: 11.12.2020.

2. Przebieg prac i źródła danych

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skała na lata 2022-2028 podzielono na dwa etapy – etap realizacji prac analityczno-diagnostycznych oraz etap opracowywania części strategicznej.

Prace analityczno-diagnostyczne koncentrowały się na opracowaniu diagnozy problemów społecznych i określeniu stanu pomocy społecznej w Gminie Skała. W toku prac wykorzystano szereg różnego rodzaju danych statystycznych, unaoczniających kondycję Gminy. Statystyki zaprezentowano z jednej strony w ujęciu dynamicznym (zmiany, trendy i dynamika w ostatnich latach), z drugiej – w ujęciu porównawczym (na tle innych gmin powiatu krakowskiego o podobnym położeniu geograficznym i zbliżonej liczbie mieszkańców – Iwanowice, Jerzmanowice-Przegonia, Michałowice, Słomniki i Wielka Wieś, ogółu powiatu, województwa małopolskiego czy kraju).

Źródła danych wykorzystane przy realizacji części analityczno-diagnostycznej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skała na lata 2022-2028 to:

- statystyki publiczne dostarczające informacji na temat stanu różnorodnych aspektów życia społecznego w Gminie i jej okolicach, pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie;
- statystyki dostarczone przez pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale, dotyczące pracy w obszarze pomocy społecznej – m.in. liczby świadczeń czy wydatków MGOPS na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w Gminie;
- wyniki badania ankietowego.

W tej części prac zrealizowano badanie ankietowe, które miało na celu zapoznanie się z opinią społeczności Gminy Skała na temat sytuacji różnych grup społecznych w Gminie i postrzegania poziomu zagrożenia konkretnymi problemami społecznymi i preferencji co do celów przeznaczania środków finansowych z budżetu Gminy Skała.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w dniach 4-18.08.2021 z wykorzystaniem techniki CAWI ((ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW), a zatem z wykorzystaniem ankiety internetowej. Ankieta została wypełniona przez 111 respondentów. Ich strukturę prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety internetowej

Kryterium	Opcje	Liczba respondentów	Udział procentowy
Płeć	Kobieta	88	79,3%
	Mężczyzna	23	20,7%
Wiek	Poniżej 17 lat	3	2,7%
	18-25 lat	7	6,3%
	26-40 lat	62	55,9%
	41-59 lat	37	33,3%
	Powyżej 60 lat	2	1,8%
Wykształcenie	Podstawowe i gimnazjalne	3	2,7%
	Zasadnicze zawodowe	6	5,4%
	Średnie	20	18,0%
	Policealne	13	11,7%
	Wyższe	69	62,2%
Status zawodowy	Uczeń/student	6	5,4%
	Pracownik fizyczny	15	13,5%
	Pracownik umysłowy	60	54,1%
	Przedsiębiorca	10	9,0%
	Rolnik	3	2,7%
	Emeryt	3	2,7%
	Bezrobotny	2	1,8%
	Inne	12	10,8%

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Wynikiem części analityczno-diagnostycznej była diagnoza problemów społecznych w Gminie Skała, dla której syntetycznym podsumowaniem stała się analiza SWOT, porządkująca potencjał Gminy w aspekcie mocnych i słabych stron – sił i słabości Gminy Skała w zakresie analizowanych sfer społecznych, a także wskazująca szanse i zagrożenia w jej otoczeniu. Tę drugą część zrealizowano z wykorzystaniem założeń analizy PEST w podziale na zewnętrzne czynniki prawne, ekonomiczne, społeczne i technologiczne.

Diagnoza problemów społecznych stanowiła punkt wyjścia do opracowania **części strategicznej** niniejszego dokumentu. Ta realizowana była przy współpracy ekspertów firmy Izabela Wikar Consulting i Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Skała, na który składają się:

- przedstawiciele Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale;
- przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy Skała;
- radni Miasta i Gminy Skała
- przedstawiciele Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Skale;
- przedstawiciele Policji w Skale;
- przedstawiciele placówek oświatowych z terenu Gminy Skała.

Na spotkaniu podjęto się identyfikacji najważniejszych problemów społecznych w Gminie Skała wynikających z przeprowadzonych analiz i nakreślenia sposobów radzenia sobie z nimi. Nakreślono siatkę celów strategicznych i operacyjnych, a w dalszej kolejności działań i zadań, mających przybliżyć Gminę Skała do osiągnięcia pożądanego stanu kondycji miasta w obszarze społecznym w 2028 roku, nakreślonego w opracowanej w trakcie wspólnych konsultacji wizji.

Dla każdego z opracowanych celów operacyjnych przygotowano zestaw odpowiednich działań, które wyznaczają możliwość realizacji postanowień Strategii, a także wskazano ich ramy finansowe. Zdefiniowano także mierniki realizacji celów, które mają posłużyć do weryfikacji stopnia zrealizowania Strategii w praktyce w przyszłości.

Strategia została poddana także procedurze konsultacji społecznych w formie udostępnienia jej proponowanej treści na stronie internetowej Gminy wraz z udostępnieniem kontaktu dla zgłoszenia uwag i propozycji szerokiemu gronu mieszkańców.

3. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Skała

Liczba ludności

3.1 Lokalizacja

Gmina Skała to gmina miejsko-wiejska położona w województwie małopolskim, w powiecie krakowskim, w odległości ok. 21 km od Krakowa. Graniczy od zachodu z Gminami Sułoszowa i Jerzmanowice-Przegonia, od południa z Gminami Wielka Wieś i Zielonki, od wchodu z Gminą Iwanowice, a od północy z Gminą Gołcza w powiecie miechowskim i Gminą Trzyciąż w powiecie olkuskim.

Gmina Skała zajmuje powierzchnię 75 km², co odpowiada 6,1% powierzchni powiatu krakowskiego. 3 km², a zatem 4,0% powierzchni Gminy, przypada na miasto Skała, pozostałe 72 km² (96,0%) na tereny wiejskie, tj. miejscowości: Barbarka, Cianowice, Gołyszyn, Maszyce, Minoga, Niebyła-Świńczów, Nowa Wieś, Ojców, Poręba Laskowska, Przybysławice, Rzeplin, Smardzowice, Sobiesęki, Stoki, Szczodrkowice i Zamłynie.

Poza bliskością Krakowa dużym atutem Gminy Skała w kontekście lokalizacji są walory przyrodnicze. Południowo-zachodnia część Gminy chroniona jest w granicach Ojcowskiego Parku Narodowego, a jej inny fragment – w granicach Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego. Krajobraz Gminy budują liczne zjawiska krasowe – jaskinie, bramy i iglice. Wyjątkowe walory przyrodnicze wpłynęły na stworzenie wielu szlaków turystycznych przecinających tereny Gminy, w tym Szlak Orlich Gniazd, Szlach Warowni Jurajskich, Szlach Dolinek Jurajskich. Atrakcje dla turystów – poza przyrodą i krajobrazami – to także lokalne specjały kulinarne, np. pstrąg ojcowski czy też kluski zwane „łojokami”.

3.2 Demografia

Gminę Skała zamieszkuje 10,5 tys. mieszkańców, z czego 35,6% zamieszkiwało miasto Skała, a 64,4% - tereny wiejskie Gminy. Od 2010 roku populacja Gminy systematycznie się zwiększa - w 2020 roku była o 5,2% większa niż w 2010 roku. Wyjątkiem w rokrocznym wzrostowym trendzie był rok 2020, gdy liczba ludności spadła w stosunku do roku poprzedniego o -0,2%. W 2020 roku 49,4% mieszkańców stanowiły kobiety, 50,6% - mężczyźni. Mieszkańcy Gminy Skała stanowili w 2020 roku 3,7% wszystkich mieszkańców powiatu krakowskiego.

Tabela 2 Liczba ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego w latach 2010-2020

Typ jednostki	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Iwanowice	8 555	8 640	8 742	8 837	8 924	8 970	9 014	9 098	9 135	9 164	9 215
Jerzmanowice-Przegonia	10 629	10 652	10 683	10 743	10 807	10 842	10 876	10 917	10 935	10 964	10 955
Michałowice	9 190	9 356	9 538	9 721	9 845	9 981	10 163	10 380	10 563	10 762	10 909
Skała	10 030	10 163	10 278	10 354	10 463	10 477	10 519	10 520	10 556	10 579	10 553
Słomniki	13 821	13 808	13 791	13 730	13 680	13 638	13 675	13 677	13 680	13 638	13 557
Wielka Wieś	10 322	10 517	10 754	10 946	11 058	11 231	11 514	11 956	12 356	12 721	13 162

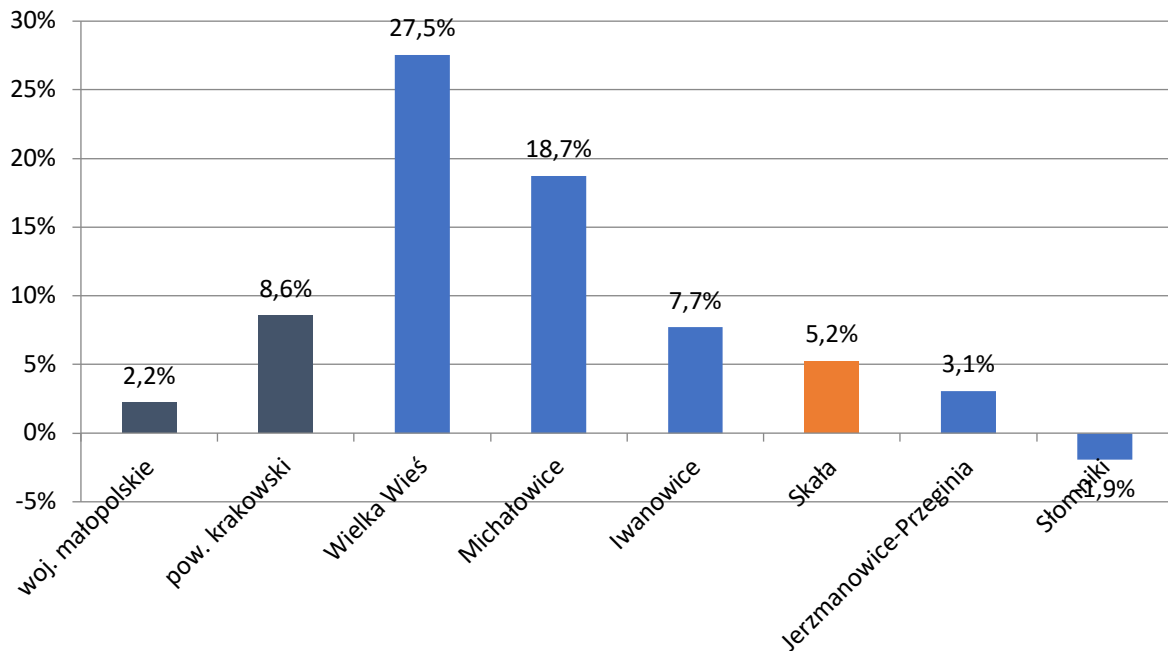
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Spośród wszystkich sołectw i przysiółków Gminy Skała, największe pod względem liczby ludności jest miasto Skała, którego mieszkańcy stanowili na koniec 2020 roku według danych Gminy 36,0% całej populacji Gminy. Kolejne największe miejscowości Gminy Skała to Cianowice (14,0% wszystkich mieszkańców Gminy), Szczodrkowice (6,8%) i Smardzowice (6,3%)³.

Na tle innych podobnych gmin powiatu krakowskiego Gmina Skała cechuje się przeciętną wartością dynamiki liczby ludności w latach 2010-2020. Wśród gmin porównywanych są jednostki, które notują bardzo wysoką dynamikę przyrostu populacji – w Gminie Wielka Wieś to 27,5%, w Gminie Michałowice – 18,7%. Wyniki takich jednostek samorządu terytorialnego wpływają na wysoki, wyższy niż w Gminie Skała przyrost liczby ludności w całym powiecie krakowskim na poziomie 8,6%.

³ Sołectwa i przysiółki Gminy Skała według liczby ludności, <https://skała.pl/o-gminie/ludnosc/>, dostęp: 1.09.2021

Rysunek 1 Zmiana liczby ludności w latach 2010-2020 w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa [%]



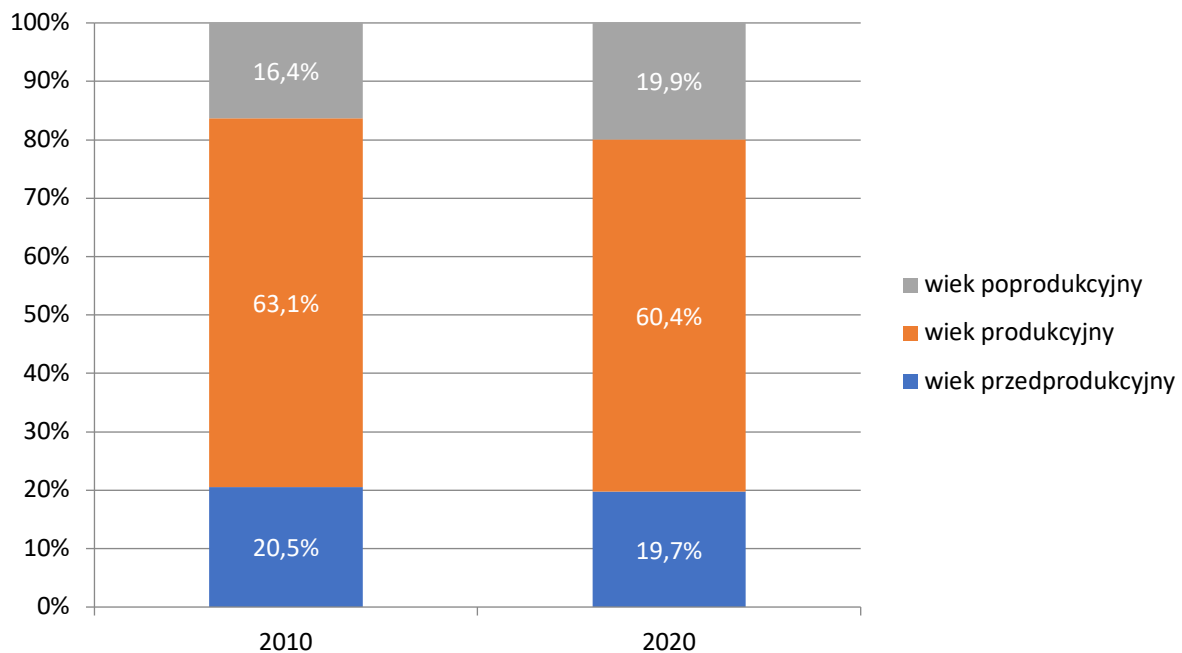
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura ludności według wieku

W 2020 roku 60,4% mieszkańców Gminy Skała było osobami w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn to wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat). W 2010 roku ten odsetek wynosił 63,1%. W ostatnich latach wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze – z 16,4% w 2010 roku do 19,9% w 2020 roku, a spadł – osób w wieku przedprodukcyjnym – z 20,5% do 19,7%. Struktura populacji według wieku w Gminie Skała jest bardzo zbliżona do tej w ogóle powiatu krakowskiego, gdzie w 2020 roku 20,0% mieszkańców było osobami w wieku przedprodukcyjnym, 60,6% - w wieku produkcyjnym i 19,5% w wieku poprodukcyjnym. Spośród gmin porównywanych są takie, gdzie struktura społeczeństwa jest statystycznie „młodsza” – są to przede wszystkim gminy o dużym przyroście liczby ludności takie jak Michałowice i Wielka Wieś, gdzie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w 2020 roku wynosił odpowiednio 16,7% i 16,9%. Jednakże w gminach Jerzmanowice-Przegonia i Słomniki społeczeństwo jest relatywnie „starsze” - udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w 2020 roku wynosił w nich odpowiednio 20,1% i 21,6%. Niemniej jednak można zaobserwować także w Gminie Skała trend starzenia się społeczeństwa, gdy w przeciągu

dekady udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 3,5 p.p., a wieku przedprodukcyjnym zmalał o 0,8 p.p. Starzenie się społeczeństwa to jeden z kluczowych trendów, które będą determinować kształt polityki społecznej w najbliższych latach w polskich gminach i wymagać będzie stworzenia odpowiednich warunków i narzędzi wsparcia dla zwiększającej się populacji osób w podeszłym wieku.

Rysunek 2 Struktura ludności Gminy Skąta w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2010 i 2020 roku

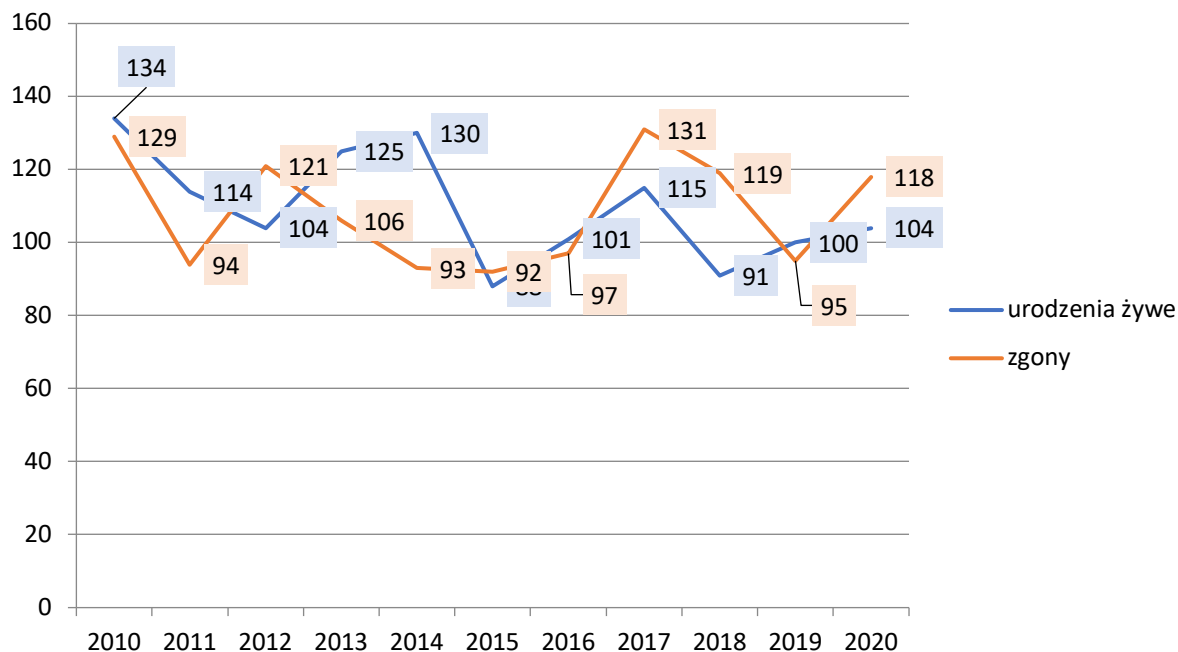


Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ruch naturalny i migracje

Liczba urodzeń żywych i liczba zgonów w Gminie Skąta to rokrocznie wartości bardzo zbliżone - średnio w latach 2010-2020 w Gminie Skąta rodziło się rocznie 110 dzieci, a notowano przeciętnie 109 zgonów. Przyrost naturalny przyjmował co roku na zmianę wartości ujemne i dodatnie.

Rysunek 3 Urodzenia żywe i zgony w Gminie Skała w latach 2010-2020



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na tle innych gmin porównywanych powiatu krakowskiego Gmina Skała charakteryzuje się średnim przyrostem naturalnym na 1 000 ludności na poziomie bliskim 0, dokładniej - 0,1‰, podobnie jak gminy Iwanowice (-0,1‰) i Jerzmanowice-Przegonia (0,2‰). Na tle całego powiatu krakowskiego nie jest to najlepszy wynik – powiat charakteryzuje się wyższym dodatnim przyrostem naturalnym. Można zatem wskazać, że wynik Gminy Skała w aspekcie przyrostu naturalnego trudno uznać w pełni za korzystny.

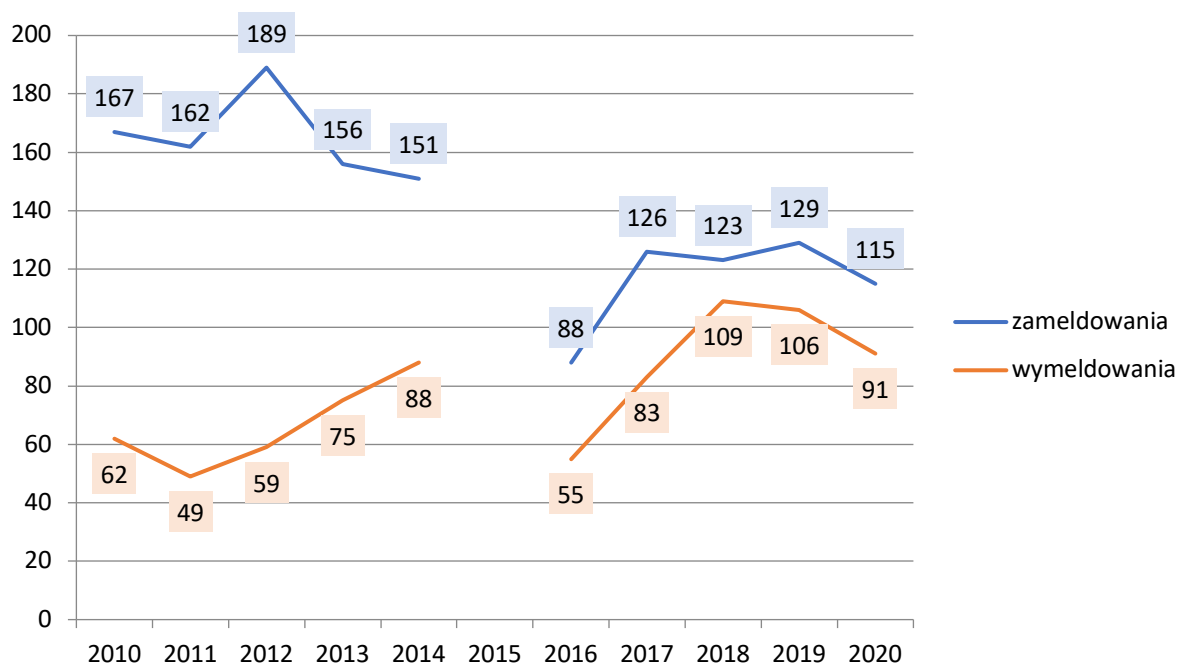
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2010-2020

Typ jednostki	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	średnia 2010-2020
woj. małopolskie	2,2	1,7	1,4	1,2	1,4	1,0	1,7	1,9	1,6	1,2	-1,0	1,3
pow. krakowski	1,4	0,9	1,0	0,9	1,4	0,6	1,4	1,1	1,7	0,9	-0,7	1,0
Iwanowice	-2,6	2,3	0,3	-0,2	1,2	0,6	0,8	0,5	0,8	-0,7	-3,7	-0,1
Jerzmanowice-Przegonia	2,5	0,0	-0,1	-0,8	0,8	1,6	0,1	0,4	0,6	0,3	-3,4	0,2
Michałowice	2,2	1,3	1,3	0,3	4,4	1,6	4,2	1,6	3,4	0,2	2,8	2,1
Skała	0,5	2,0	-1,7	1,8	3,5	-0,4	0,4	-1,5	-2,7	0,5	-1,3	0,1
Słomniki	-0,9	-1,8	-0,9	-1,2	-0,4	-2,7	1,2	0,4	0,1	-1,2	-4,4	-1,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wzrost liczby ludności w Gminie Skała jest przede wszystkim rezultatem przewagi zameldowań nad wymeldowaniami. Średnio w latach 2010-2020 rocznie na tereny Gminy Skała przybywało 141 nowych mieszkańców, wymeldowywało się z kolei 78. Można jednak zauważyć niższe wskaźniki liczby zameldowań od 2016 roku niż w latach wcześniejszych przy relatywnie wyższej liczbie wymeldowań. Może to znamionować ewentualne odwrócenie się obserwowanych tendencji. Na ten moment saldo migracji Gminy Skała pozostaje dodatnie. Brak jest statystyk dotyczących migracji dla 2015 roku.

Rysunek 4 Zameldowania i wymeldowania w Gminie Skała w latach 2010-2020



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Średnie saldo migracji Gminy Skała z lat 2010-2020 jest na relatywnie wysokim poziomie 6,13‰ i wyróżnia się na tle takich sąsiadujących gmin jak Jerzmanowice-Przegonia (2,69‰) i Słomniki (-0,32‰). Widoczne jest jednak, że Gmina Skała „przegrywa” w konkurencji o nowych mieszkańców z takimi gminami zlokalizowanymi nieopodal jak Michałowice (średnie saldo migracji z lat 2010-2020 na poziomie 15,87‰) i Wielka Wieś (22,06‰). Należy jednak zauważyć, że są to gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa, stanowiące wygodne „sypialnie” dla pracujących w mieście wojewódzkim. Na tle bardziej oddalonych od Krakowa gmin Skała notuje zatem relatywnie korzystne wyniki w zakresie salda migracji.

Tabela 4 Saldo migracji na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2010-2020

Typ jednostki	2010	2011	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	średnia 2010-2020
woj. małopolskie	1,32	1,29	1,07	0,84	0,88	1,09	1,21	1,63	2,02	1,17	1,25
pow. krakowski	9,85	9,05	8,56	7,74	7,17	6,64	7,52	6,46	7,15	8,48	7,86
Iwanowice	4,09	7,58	8,97	9,11	9,67	5,34	6,86	2,85	3,72	10,02	6,82
Jerzmanowice-Przebinia	0,00	2,16	2,91	4,11	5,66	3,50	3,85	0,73	2,55	1,46	2,69
Michałowice	22,97	16,59	15,70	18,73	12,66	12,49	17,36	13,58	17,86	10,79	15,87
Skała	10,52	11,19	12,69	7,84	6,06	3,14	4,08	1,33	2,17	2,26	6,13
Słomniki	3,70	0,87	-1,30	-1,52	-2,33	-0,59	0,29	0,29	-1,24	-1,39	-0,32
Wielka Wieś	19,22	17,68	14,37	18,67	15,57	25,51	30,80	26,23	21,78	30,80	22,06

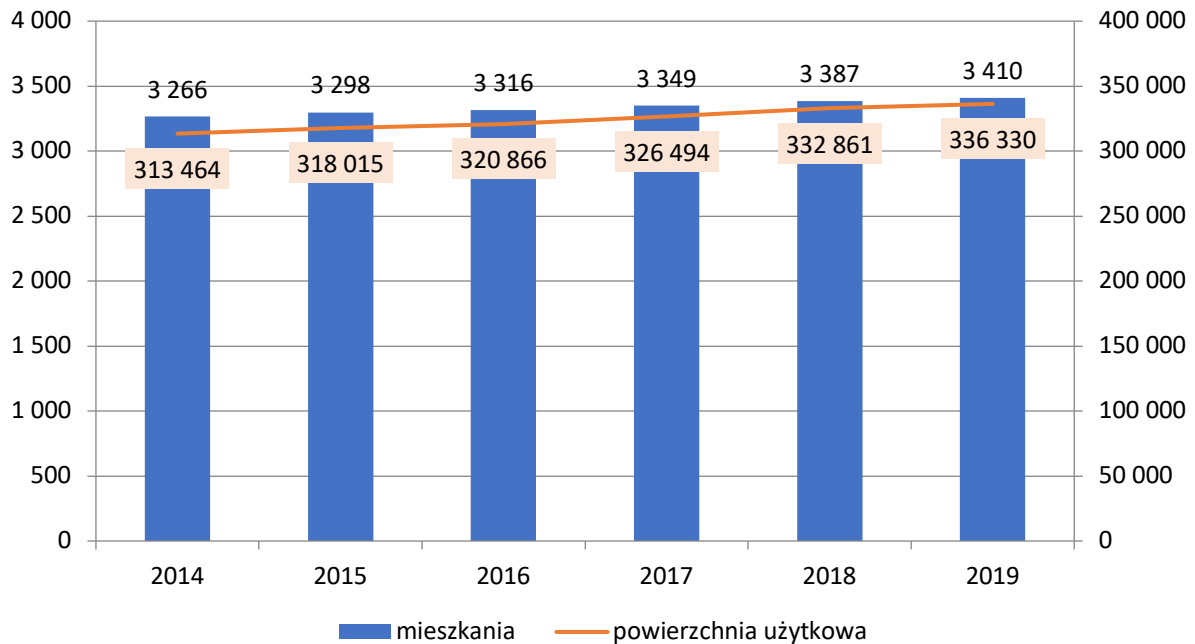
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.3 Infrastruktura mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe

Według danych GUS w Gminie Skała w 2019 roku było 3,4 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 336 tys. m². Od 2014 roku liczba mieszkań wzrosła o 4,4%, a ich powierzchnia użytkowa – o 7,3%. Oznacza to, że nowych mieszkań przybywało i były one statystycznie większe.

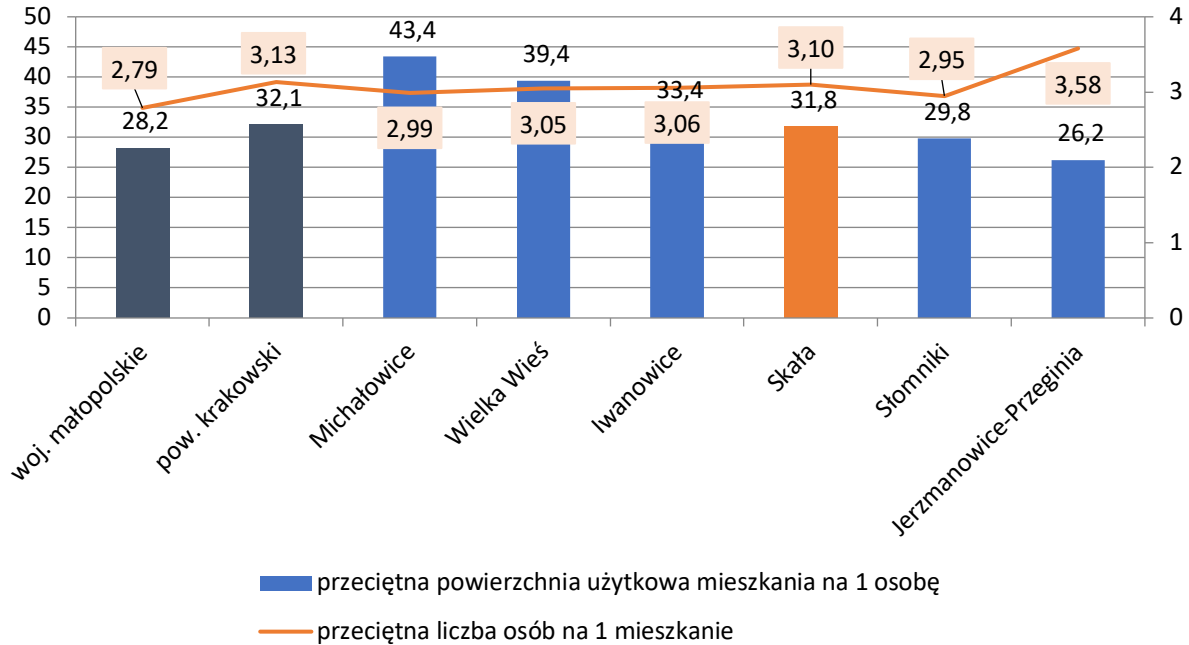
Rysunek 5 Liczba mieszkań i powierzchnia użytkowa mieszkań [m²] w Gminie Skała w latach 2014-2019



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę w Gminie Skała w 2019 roku wynosiła 31,8 m², a zatem nieco mniej niż średnia powiatu krakowskiego (32,1 m²) i wartości tego wskaźnika dla większości porównywanych gmin (z wyjątkiem Gminy Słomniki i Jerzmanowice-Przebinia, gdzie wynosiła ona odpowiednio 29,8 m² i 26,2 m²). Statystyczne na jedno mieszkanie w Gminie Skała przypada także relatywnie dużo osób – 3,10 wobec wartości tego wskaźnika w porównywanych gminach na poziomie 2,95 osób na jedno mieszkanie w Gminie Słomniki i 3,06 w Gminie Iwanowice (więcej jedynie w Gminie Jerzmanowice-Przebinia – 3,58). Może to pośrednio wskazywać na pewne niedostatki w zasobie mieszkaniowym Gminy Skała.

Rysunek 6 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²] i przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Gminie Skąta na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2019 roku



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnieniem prywatnych zasobów mieszkaniowych, przede wszystkim dla osób o trudnej sytuacji i borykających się różnego rodzaju problemami, jest komunalny zasób mieszkaniowy. Według informacji z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego Gmina Skąta dysponowała w 2018 roku 24 mieszkaniami gminnymi o łącznej powierzchni 1 064 m² i ta liczba nie uległa zmianom od 2013 roku. Gmina nie posiada z kolei lokali socjalnych.

Tabela 5 Mieszkania gminne w Gminie Skąta

Mieszkania gminne (dane z 2018 roku)	Liczba	24
	Powierzchnia użytkowa mieszkań	1 064 m ²
	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	40,78 m ²

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta i Gminy Skąta uzupełnia informacje dostępne w GUS na temat infrastruktury społecznej w obszarze mieszkalnictwa, wskazując, że w 2020 roku w zasobie gminy było 23 mieszkania komunalne (zmniejszenie o 1 w stosunku do danych GUS z roku 2018)⁴.

Infrastruktura

Niemal wszyscy mieszkańcy Gminy Skąta mają dostęp do wodociągu (98,1% w 2019 roku - więcej niż w ogóle województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego, gdzie jest to odpowiednio 82,0% oraz 93,4%). Dostęp do kanalizacji w Gminie także jest na relatywnie wysokim poziomie (66,8% wobec 63,9% w województwie i 56,9% w powiecie). Od 2014 roku uległa poprawie dostępność tej sieci o 6,6 p.p. Najmniej korzystnie wypada dostęp do sieci gazowej, mimo poprawy dostępności o 4,4 p.p. w ostatnich latach. W 2019 roku do sieci gazowej miało dostęp 61,2% mieszkańców Gminy Skąta, podczas gdy w ogóle województwa było to 63,6%, a w ogóle powiatu – 75,2%.

⁴ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta i Gminy Skąta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale, s. 12

Tabela 6 Odsetek korzystających z wodociągu, kanalizacji i gazu w Gminie Skąła na tle województwa i powiatu w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana [p.p.]
wodociąg							
woj. małopolskie	80,5%	81,1%	81,4%	81,6%	81,7%	82,0%	+1,5 p.p.
pow. krakowski	92,3%	92,5%	92,7%	92,9%	93,2%	93,4%	+1,1 p.p.
Skąła	98,1%	98,1%	98,1%	98,1%	98,0%	98,1%	0,0 p.p.
kanalizacja							
woj. małopolskie	59,8%	61,4%	62,6%	63,0%	63,3%	63,9%	+4,1 p.p.
pow. krakowski	48,8%	53,3%	54,6%	55,5%	56,0%	56,9%	+8,1 p.p.
Skąła	60,2%	60,5%	62,0%	62,1%	62,1%	66,8%	+6,6 p.p.
gaz							
woj. małopolskie	62,5%	62,3%	62,3%	62,1%	63,2%	63,6%	+1,1 p.p.
pow. krakowski	72,1%	72,2%	73,5%	74,0%	74,7%	75,2%	+3,1 p.p.
Skąła	56,8%	57,1%	58,3%	58,8%	60,2%	61,2%	+4,4 p.p.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

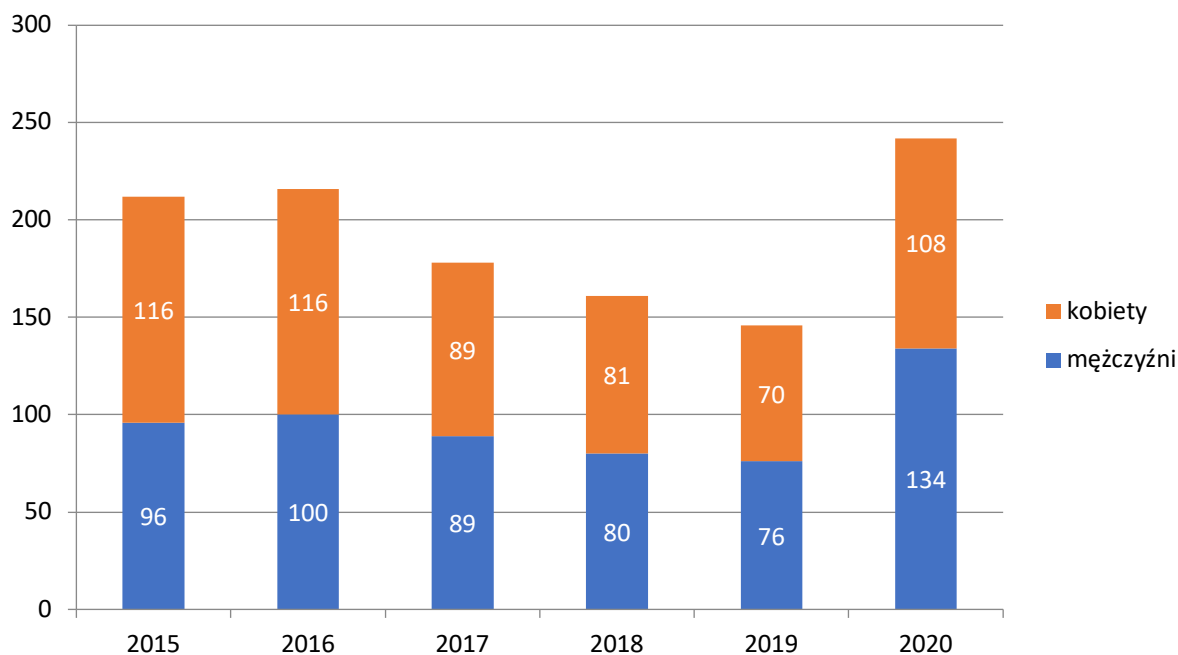
3.4 Rynek pracy

Bezrobotni i pracujący

Na koniec 2020 roku w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego zarejestrowanych było 242 osoby z Gminy Skąła, z czego 26,0% (63 osoby) to mieszkańcy miasta Skąła, a pozostałe 74,0% (179 osób) – terenów wiejskich Gminy. To największa liczba bezrobotnych w ostatnim 5-leciu. Do 2019 roku notowano spadki liczby bezrobotnych, a rok 2020 ze wzrostem na poziomie aż 65,8% w stosunku do roku poprzedniego przerwał ten trend. Przyczyną tego faktu była rozpoczęta w 2020 roku pandemia koronawirusa, która przyniosła ograniczenia dla działalności wielu branż i niepewność co do warunków rynkowych, co nie sprzyjało tworzeniu się dobrej sytuacji na rynku pracy. Można zauważyć, że pandemia w większym stopniu dotknęła mężczyzn – liczba bezrobotnych mężczyzn wzrosła o 76,3% w 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego, podczas gdy liczba bezrobotnych kobiet wzrosła o 54,3%. Kobiety od 2018 roku stanowią mniej niż połowę (44,6% w 2020 roku) bezrobotnych zarejestrowanych Gminy Skąła. Bezrobotni

zarejestrowani z Gminy Skała stanowili w 2020 roku 4,18% ogółu bezrobotnych w powiecie krakowskim (w 2015 roku było to 3,2%). Dla przypomnienia, populacja Gminy Skała stanowiła w 2020 roku 3,7% populacji powiatu krakowskiego.

Rysunek 7 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych z Gminy Skała w latach 2015-2020



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

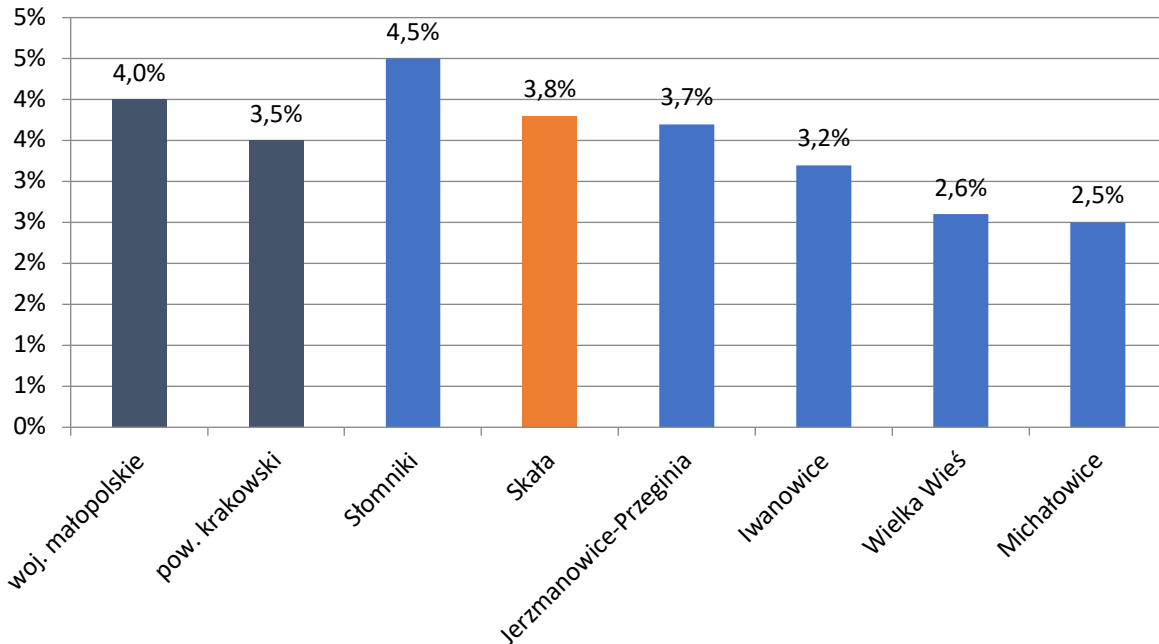
Jak podaje Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego, na koniec 2020 roku 30,6% bezrobotnych Gminy Skała to osoby młode, do 30. roku życia, 24,8% to z kolei osoby po 50. roku życia, a 38,8% jest bezrobotnych długotrwale. Dla porównania na koniec 2015 osoby do 30. roku życia stanowiły 42,9% wszystkich bezrobotnych, po 50. roku życia – 20,8%, a bezrobotni długotrwale – 36,8%⁵. Można wskazać zatem, że znacząco zmniejszyła się skala bezrobocia wśród osób młodych, za to większą część bezrobotnych stanowią osoby powyżej 50 lat.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Skała na poziomie 3,8% w 2020 roku jest relatywnie wysoki - zarówno na tle porównywanych gmin (drugi wynik za Gminą Słomniki – 4,5%), jak i na tle województwa małopolskiego (4,0%) i powiatu krakowskiego (3,5%). Może to znamionować duże znaczenie, zwłaszcza w okresie kryzysu gospodarczego związanego z pandemią, problemu bezrobocia w Gminie Skała. W

⁵ Bezrobotni według gmin – stan w końcu 2 półrocza 2020 roku, Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego.

samym mieście Skąta udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2020 roku 2,8% (a więc poniżej średniej wojewódzkiej i powiatowej), na terenach wiejskich – 4,3%.

Rysunek 8 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Skąta na tle innych porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku [%]



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Gmina Skąta cechuje się ponadto niższą niż średnia powiatu i województwa liczbą pracujących na 1 000 ludności (94 w 2020 roku wobec 249 w województwie i 204 w powiecie). Także na tle innych porównywanych gmin rezultat Gminy Skąta jest relatywnie niski, bo drugi od końca przed Gminą Iwanowice (63 pracujących na 1 000 mieszkańców). Dynamika wzrostu wartości omawianego wskaźnika dla Gminy Skąta była zbliżona do wojewódzkiej i powiatowej, ale niższa na tle innych gmin porównywanych (11,9% w latach 2015-2020 wobec 26,5% w Gminie Wielka Wieś czy 38,4% w Gminie Michałowice). W mieście Skąta wartość omawianego wskaźnika w 2020 roku wynosiła 166, na terenach wiejskich z kolei – zaledwie 54.

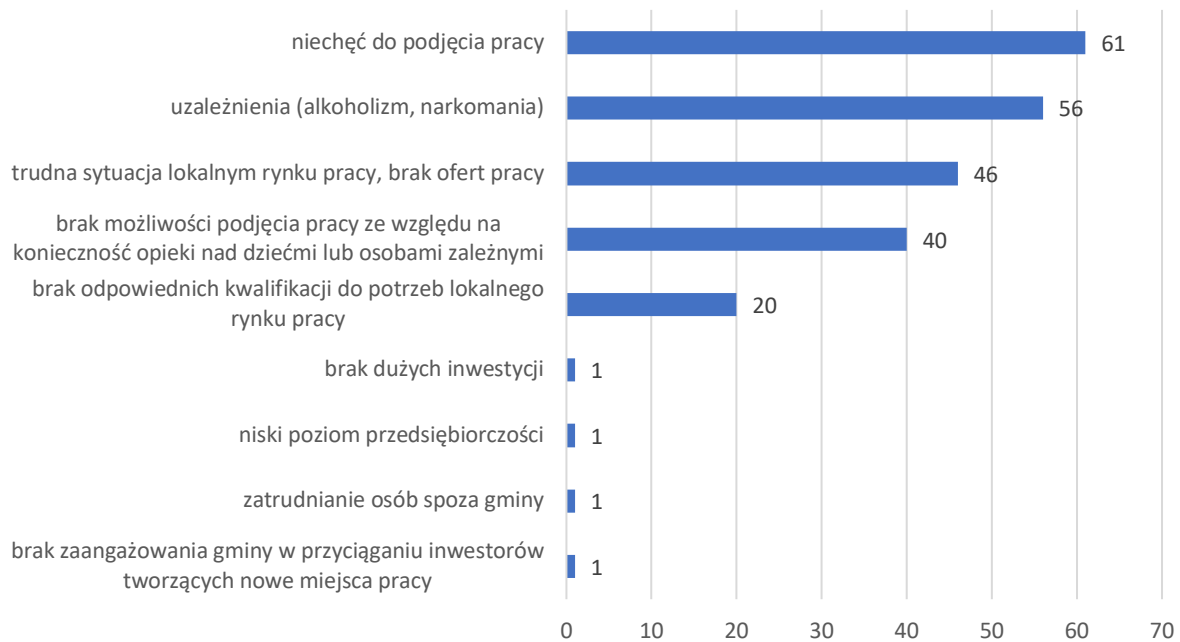
Tabela 7 Pracujący na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle innych porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2015-2020

Typ jednostki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2015-2020
woj. małopolskie	222	231	238	244	250	249	12,2%
pow. krakowski	183	190	203	194	198	204	11,5%
Iwanowice	59	59	62	60	65	63	6,8%
Jerzmanowice-Przebinia	57	68	76	73	70	70	22,8%
Michałowice	73	90	98	106	107	101	38,4%
Skała	84	86	90	89	91	94	11,9%
Słomniki	126	125	124	138	148	152	20,6%
Wielka Wieś	287	304	323	325	355	363	26,5%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mieszkańcy w ankiecie diagnozującej problemy społeczne w Gminie Skała są w dużej mierze zdania, że powodami bezrobocia w Gminie jest niechęć do podjęcia pracy, a w dalszej kolejności uzależnienia (wskazuje na to ponad połowa ankietowanych). Wymieniając własne spostrzeżenia odnośnie sytuacji na rynku pracy w Gminie Skała mieszkańcy wskazują na niski poziom przedsiębiorczości i brak inwestorów, którzy mogliby oferować miejsca pracy dla mieszkańców Gminy.

Rysunek 9 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie są według Pana/Pani główne powody bezrobocia w Gminie Skąta? – pytanie wielokrotnego wyboru

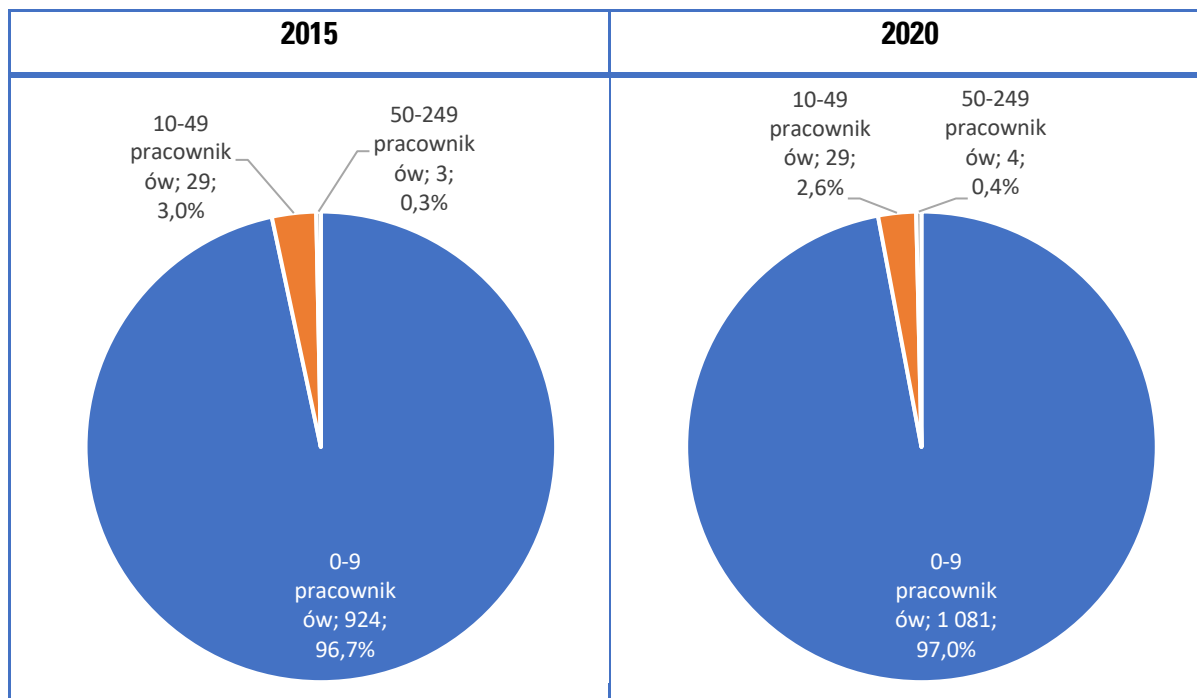


Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąta dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Przedsiębiorczość

W Gminie Skąta na koniec 2020 roku zarejestrowanych było 1 114 przedsiębiorstw, z czego 36,2% w samej Skale, a 63,8% na terenach wiejskich Gminy. W strukturze podmiotów Gminy Skąta dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – w 2020 roku stanowiły 97,0% wszystkich firm i ich liczba rosła w tempie 3,2% średniorocznie (CAGR) w latach 2015-2020. Poza nimi w Gminie zarówno w 2015, jak i 2020 roku działało 29 firm zatrudniających 10-49 pracowników oraz w 2015 roku - 3, a w 2020 roku – 4 firmy zatrudniające 250-999 pracowników. Na terenie Gminy Skąta nie ma większych niż wskazane podmiotów gospodarczych, które mają duże znaczenie dla korzystnej sytuacji na rynku pracy.

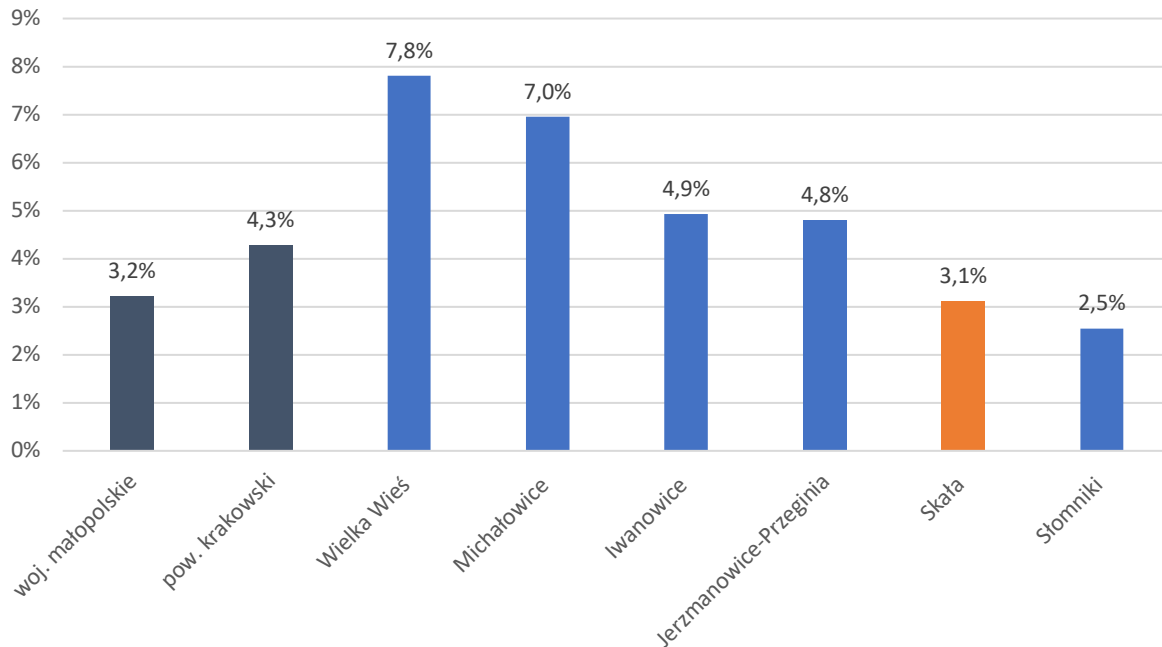
Rysunek 10 Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Skała według liczby zatrudnionych w 2015 i 2020 roku



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba przedsiębiorstw w Gminie Skała rokrocznie rosła, w średnim tempie (CAGR) na poziomie 3,1% rocznie, co jest wynikiem zbliżonym do średniej wojewódzkiej (CAGR liczby podmiotów gospodarczych w latach 2015-2020 na poziomie 3,2%), ale niższym od średniej powiatowej (4,3%) czy średniej innych gmin porównywanych (wartości CAGR od 4,9% w Gminie Iwanowice do 7,8% w Gminie Wielka Wieś, wyjątkiem Gmina Słomniki z niższą dynamiką niż w Gminie Skała – 2,5%). Zatem przedsiębiorczość w Gminie Skała się rozwija, ale potencjalnie w relatywnie niskim tempie.

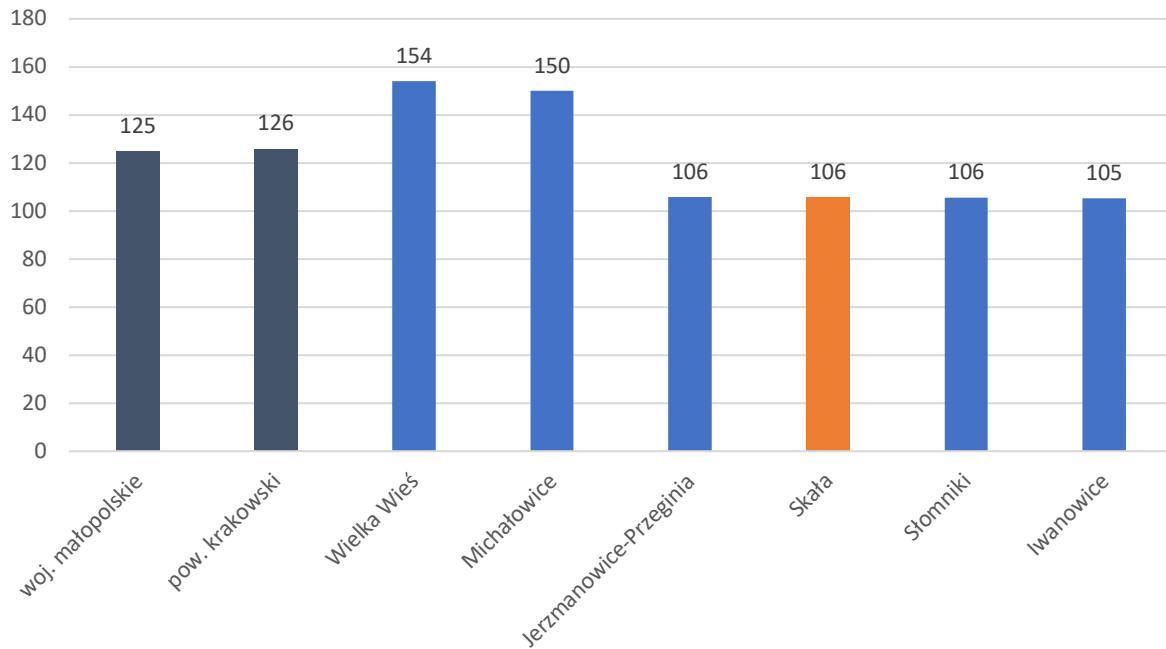
Rysunek 11 Średnioroczna zmiana liczby podmiotów gospodarczych (CAGR) w latach 2015-2020 w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W przeliczeniu na 1 000 ludności w Gminie Skała w 2020 roku działało 106 podmiotów gospodarczych – to znacznie lepiej niż w 2015 roku, gdy było to 91. Porównywane gminy powiatu krakowskiego można podzielić w aspekcie poziomu przedsiębiorczości na dwie grupy – te o liczbie podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców wyższej niż średnia województwa (125 w 2020 roku) i powiatu krakowskiego (126) i do nich należą Michałowice (150) i Wielka Wieś (154) oraz te o liczbie znacznie niższej, wśród których jest Gmina Skała. Wysoki poziom przedsiębiorczości nie jest zatem dużym atutem Gminy Skała, co nie sprzyja kształtowaniu się korzystnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Rysunek 12 Podmioty wpisane do rejestru na 1 000 ludności w Gminie Skąta na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Gminie Skąta niemal co 4. przedsiębiorstwo zajmuje się handlem hurtowym i detalicznym lub naprawą pojazdów (24,1%). Drugie miejsce w strukturze pomiotów gospodarczych zajmuje budownictwo (15,8% wszystkich podmiotów), a trzecie – przedsiębiorstwa przypisane do sekcji M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (9,0%).

Tabela 8 Podmioty gospodarcze w Gminie Skąta według sekcji PKD w 2020 roku

Sekcja	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów	Odsetek wszystkich podmiotów
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	1,1%
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	80	7,2%
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0%

Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0,0%
Sekcja F	Budownictwo	176	15,8%
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	269	24,1%
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	93	8,3%
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	41	3,7%
Sekcja J	Informacja i komunikacja	39	3,5%
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	24	2,2%
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	11	1,0%
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	100	9,0%
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	33	3,0%
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15	1,3%
Sekcja P	Edukacja	42	3,8%
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	63	5,7%
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	24	2,2%
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	91	8,2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dla zdynamizowania przedsiębiorczości w Gminie Skąta działa Strefa Aktywności Gospodarczej w Skale. Obszar Strefy zapewnia dostęp do elektryczności, gazu i instalacji wodno-kanalizacyjnej, parkingi, chodniki i drogi wewnętrzne dla inwestorów, a także atrakcyjne położenie w odległości 23 km od Krakowa, bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej nr 794. Preferowanymi rodzajami działalności w Strefie są firmy usługowe, np. informatyczne, z obszaru rachunkowości i księgowości, usługi prawne, finansowe, przewozowe, z obszaru szkolnictwa i przedsiębiorstwa małe. Wśród już działających inwestorów w Strefie są firmy: Serafin PUH działająca na rynku maszyn i urządzeń dla budownictwa, ogrodnictwa, prac

komunalnych oraz przetwórstwa i przechowywania zbóż i nasion, Metalplast, specjalizująca się w wykonawstwie skomplikowanych narzędzi wymagających zaawansowanych procesów obróbczych, Old Wood A. Litwin, P. Brożek, działająca w branży obróbki drewna, Vivenda, specjalizująca się w produkcji kamienia dekoracyjnego oraz betonu architektonicznego, Okna Krzynówek, specjalizująca się w produkcji okien i drzwi oraz przychodnia weterynaryjna. Strefa powstała w 2014 roku dzięki współfinansowaniu w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Osi Priorytetowej 4. Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Działanie 4.3. Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej⁶.

3.5 Usługi społeczne

Edukacja

Na system edukacji w Gminie Skąta składają się:

- samorządowe przedszkole w Skale;
- szkoły podstawowe: w Skale, Minodze, Cianowicach, Szczodrkowicach, Smardzowicach (z oddziałami integracyjnymi);
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Skale⁷.

Według statystyk Banku Danych Lokalnej Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Gminy Skąta od 2020 roku działa 1 żłobek, oferujący 30 miejsc dla dzieci, które na koniec roku 2020 roku były w pełni wykorzystane. W ostatnich latach pierwsze placówki opieki nad dziećmi do lat 3 powstawały także w Gminach Iwanowice, Jerzmanowice-Przebinia i Wielka Wieś – tylko w Gminie Michałowice pierwsze żłobki powstały przed 2015 rokiem. Tylko w Gminach Skąta i Wielka Wieś na koniec 2020 roku liczba miejsc w żłobkach była wykorzystana w 100%. Może to znamionować silny popyt na miejsca w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3.

⁶ Strefa Aktywności Gospodarczej w Skale, <https://skala.pl/budowa-strefy-aktywnosci-gospodarczej-sag-w-skale/>, dostęp: 3.09.2021.

⁷ Edukacja w Gminie Skąta, <https://skala.pl/o-gminie/edukacja/>, dostęp: 1.09.2021

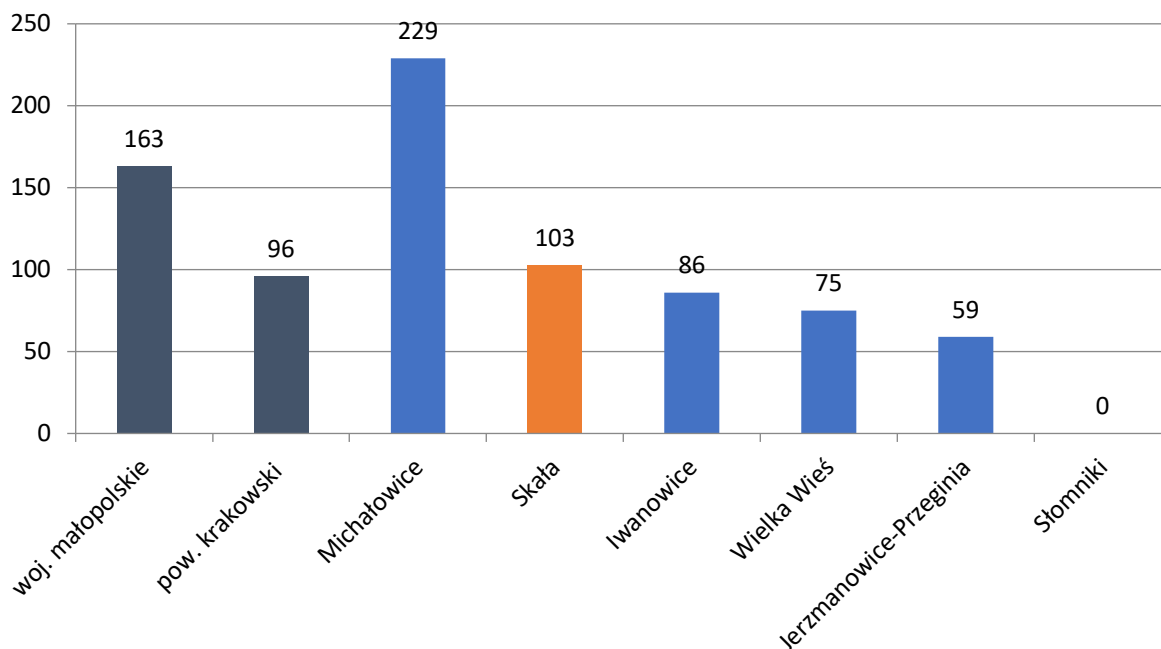
Tabela 9 Liczba dzieci przebywające na koniec roku i miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego w latach 2015-2020

Typ jednostki	Liczba dzieci przebywających na koniec roku			Liczba miejsc			Stosunek liczby dzieci do liczby miejsc 2020
	2015	2020	Dynamika 2015-2020	2015	2020	Dynamika 2015-2020	
Iwanowice	0	23	-	0	19	-	82,6%
Jerzmanowice-Przegonia	0	20	-	0	16	-	80,0%
Michałowice	15	56	273,3%	15	71	373,3%	78,9%
Skała	0	30	-	0	30	-	100,0%
Słomniki	0	0	-	0	0	-	#DZIEL/0!
Wielka Wieś	0	39	-	0	39	-	100,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

O dostępności miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 informuje wskaźnik liczby miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3. Ten na tle całego powiatu krakowskiego w Gminie Skała jest na relatywnie dobrym poziomie – 103 miejsca w żłobkach na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 w 2020 roku – wyższa wartość wskaźnika notowana była jedynie w Gminie Michałowice (229). Wynik Gminy Skała jest jednak niższy od średniej dla całego województwa małopolskiego (163).

Rysunek 13 Miejsca w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 w Gminie Skąta na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Według informacji zawartych w *Ocenie zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta i Gminy Skąta* Gmina Skąta dysponuje 1 przedszkolem ze 150 miejscami oraz 13 oddziałami przedszkolnymi przy szkołach podstawowych ze 280 miejscami dla najmłodszych mieszkańców Gminy⁸.

Według danych Banku Danych Lokalnej Głównego Urzędu Statystycznego z kolei w Gminie Skąta działało 9 przedszkoli oferujących w 2018 roku 187 miejsc. Do przedszkoli w Gminie Skąta według GUS uczęszczało w 2019 roku 400 dzieci. Statystyki z GUS wykorzystano do porównania Gminy Skąta z innymi gminami powiatu krakowskiego, aby zapewnić porównywalność informacji pochodzących z jednego źródła. Liczba dostępnych miejsc w przedszkolach w Gminie Skąta była dwukrotnie niższa od liczby uczęszczających dzieci, co znamionować może braki w dostępie do miejsc w przedszkolach w Gminie Skąta. Liczba miejsc w przedszkolach w Gminie wzrosła o 4,5% w latach 2014-2018, liczba dzieci z kolei z latami 2014-2019 – o 0,5%.

⁸ Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta i Gminy Skąta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale, s. 4

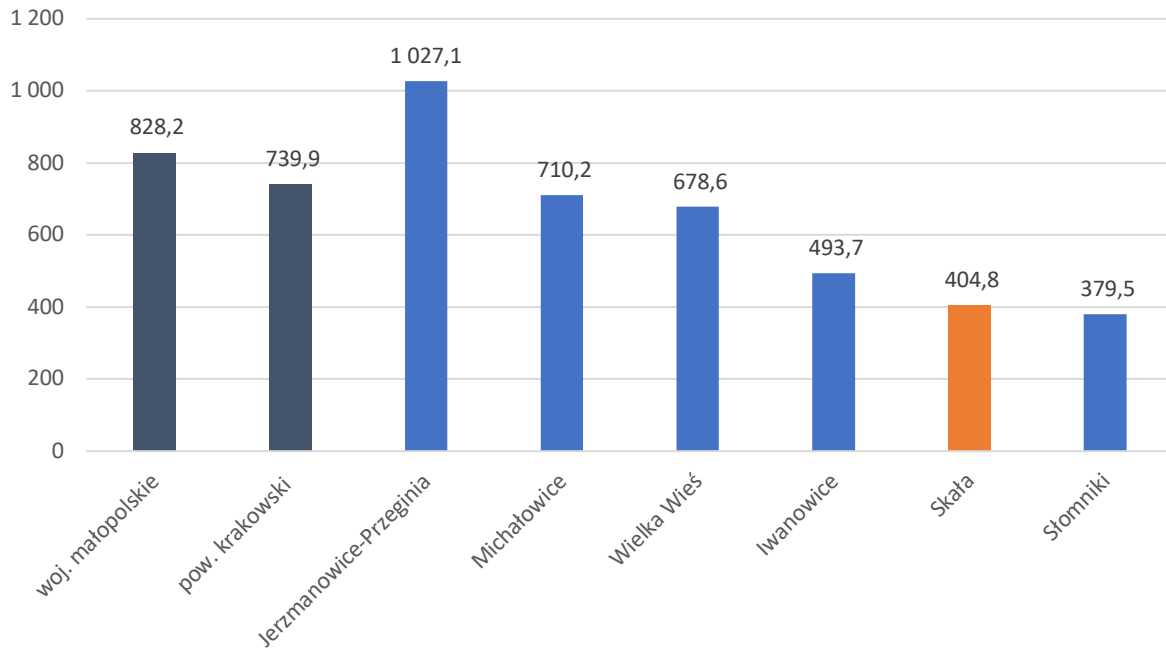
Tabela 10 Liczba dzieci i miejsc w przedszkolach w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego w latach 2014-2019

Typ jednostki	Liczba dzieci			Liczba miejsc			Stosunek liczby dzieci do liczby miejsc 2018/2019
	2014	2019	Dynamika 2014-2019	2014	2018	Dynamika 2014-2018	
Iwanowice	356	377	5,9%	170	277	62,9%	136,1%
Jerzmanowice-Przebinia	375	430	14,7%	296	417	40,9%	103,1%
Michałowice	320	487	52,2%	222	321	44,6%	151,7%
Skała	398	400	0,5%	179	187	4,5%	213,9%
Słomniki	403	519	28,8%	258	215	-16,7%	241,4%
Wielka Wieś	399	620	55,4%	285	399	40,0%	155,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

O potencjalnych deficytach w dostępie do placówek wychowania przedszkolnego w Gminie Skała świadczy także wskaźnik liczby miejsc w przedszkolach na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat, wynoszący w 2018 roku 404,8, co jest niemal najgorszym wynikiem (gorszy jest jedynie w Gminie Słomniki – 379,5) na tle grupy porównawczej. Wynik ten szczególnie niekorzystnie wygląda na tle całego powiatu krakowskiego, jak i województwa małopolskiego, gdzie na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat przypada odpowiednio 739,9 i 828,2 miejsc w przedszkolach.

Rysunek 14 Miejsca w przedszkolach na 1 000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat w Gminie Skąta na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2018 roku



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W szkołach podstawowych w Gminie Skąta w 2019 roku według GUS uczyło się 886 dzieci – to o 1,7% więcej niż w 2014 roku (suma uczniów szkół podstawowych i istniejących w tym czasie gimnazjów). To odmienna tendencja niż w wielu porównywanych gminach, jak i w ogóle powiatu krakowskiego i województwa małopolskiego, gdzie liczba uczniów szkół podstawowych spadała. Są jednak gminy, w których liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła znacznie – są to Gminy Michałowice (wzrost o 5,9% w 2019 roku w stosunku do roku 2014) i Wielka Wieś (wzrost o 13,0%).

Tabela 11 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2014-2019

Typ jednostki	2014	2019	Dynamika 2014-2019
woj. małopolskie	311 304	280 870	-9,8%
pow. krakowski	24 198	23 795	-1,7%
Iwanowice	938	901	-3,9%
Jerzmanowice-Przebinia	1 016	921	-9,4%
Michałowice	891	944	5,9%
Skała	871	886	1,7%
Słomniki	1 359	1 149	-15,5%
Wielka Wieś	885	1 000	13,0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na temat jakości edukacji w Gminie Skała powiedzieć mogą wyniki ogólnopolskiego egzaminu - prowadzonego od 2019 roku egzaminu ósmoklasisty na koniec szkoły podstawowej. Wyniki uczniów Gminy Skała niemal rokrocznie są niższe niż średnia dla powiatu w egzaminach z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego, podobna jest relacja do średniej wojewódzkiej. Odmienny jest rok 2021, kiedy uczniowie z Gminy Skała osiągnęli w tych egzaminach lepsze wyniki niż średnio w województwie i powiecie. Takie ukształtowanie statystyk o wynikach egzaminów przynosi umiarkowanie korzystne wnioski dla Gminy Skała - w kontekście przygotowania młodych mieszkańców do dalszej edukacji, jak i w dalszej kolejności - wejścia na rynek pracy.

Tabela 12 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Skąta na tle powiatu i województwa w latach 2019-2021 roku

Egzamin	Rok	woj. małopolskie	pow. krakowski	Skąta
j. polski	2019	67%	68%	63%
	2020	62%	63%	61%
	2021	64%	65%	68%
matematyka	2019	50%	52%	48%
	2020	51%	53%	50%
	2021	52%	55%	57%
j. angielski	2019	62%	63%	54%
	2020	57%	58%	55%
	2021	69%	73%	71%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie.

W Gminie Skąta mieści się jedna szkoła ponadpodstawowa – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Skale. W jego ramach działa: Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Łokietka, technikum dla młodzieży w zawodach informatyk, logistik spedytor i technik organizacji turystyki, liceum ogólnokształcące w formie zaocznej oraz szkoła policealna dla dorosłych w zawodach technik informatyk i technik ochrony osób i mienia. Przy szkole działa także internat, a ponadto prowadzona jest tzw. klasa mundurowa⁹. Można wskazać, że Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Skale jest alternatywą dla młodzieży w Gminie, która nie ma możliwości realizacji edukacji poza jej granicami, a chce uzyskać przygotowanie do egzaminu maturalnego.

Zdrowie

Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego podaje, że w Gminie Skąta w 2020 roku znajdowało się 9 przychodni i 4 apteki.

Dostęp ludności do przychodni jest statystycznie lepszy niż średnio w powiecie krakowskim ogółem – na 10 tys. ludności przypada w Gminie Skąta średnio 9 przychodni, w powiecie – 5, w województwie – 6. Liczba ludności w przeliczeniu na 1 aptekę jest mniejsza niż w powiecie i

⁹ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Skale, <https://www.lo-skala.edu.pl/klasa-mundurowa>, dostęp: 1.09.2021

województwie – 2 638 wobec odpowiednio 3 753 i 3 260, co także jest rezultatem korzystniejszym. Gmina Skała pod względem statystycznej dostępności placówek ochrony zdrowia wypada także bardzo dobrze na tle gmin porównywanych, notując najkorzystniejsze wartości obu analizowanych wskaźników.

Tabela 13 Przychodnie na 10 tys. ludności i ludność na aptekę ogólnodostępną w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2015-2020

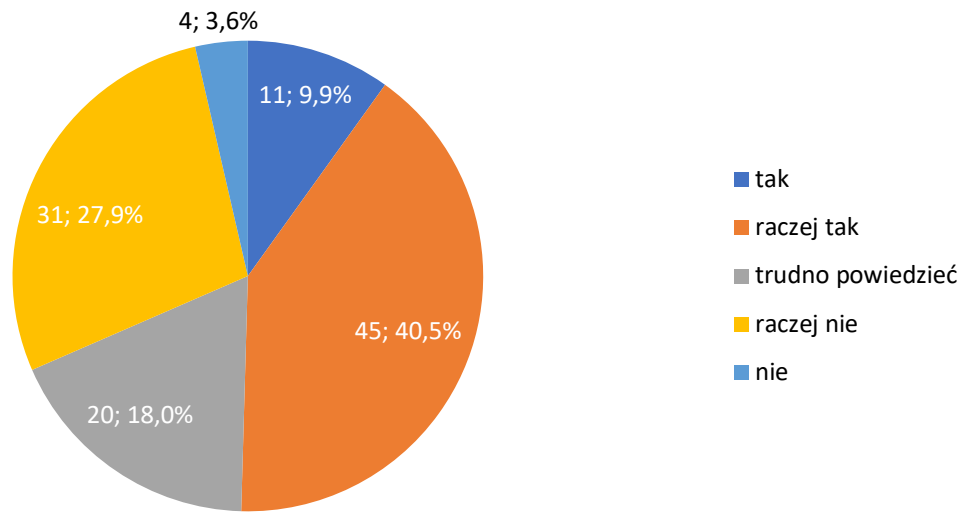
Typ jednostki	przychodnie na 10 tys. ludności		ludność na aptekę ogólnodostępną	
	2015	2020	2015	2020
woj. małopolskie	5	6	2 958	3 260
pow. krakowski	4	5	3 513	3 753
Iwanowice	6	2	4 485	4 608
Jerzmanowice-Przegonia	5	5	3 614	3 652
Michałowice	4	5	3 327	5 455
Skała	6	9	2 619	2 638
Słomniki	4	3	2 728	3 389
Wielka Wieś	5	5	3 744	3 291

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Bezpieczeństwo publiczne

Połowa ankietowanych (50,5%) w badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Skała twierdząco odpowiada na pytanie, czy czuje się bezpiecznie na terenie Gminy. Przeciwnego zdania jest 31,5% ankietowanych, przy czym najwięcej, bo 40,3% osób w wieku 26-40 lat udzieliło negatywnej odpowiedzi, a drugim miejscu były osoby 18-25 lat, z których 28,6% nie czuje się bezpiecznie na terenie Gminy Skała. 18,0% zapytanych w ankiecie mieszkańców nie umie jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie o poczucie bezpieczeństwa w Gminie Skała.

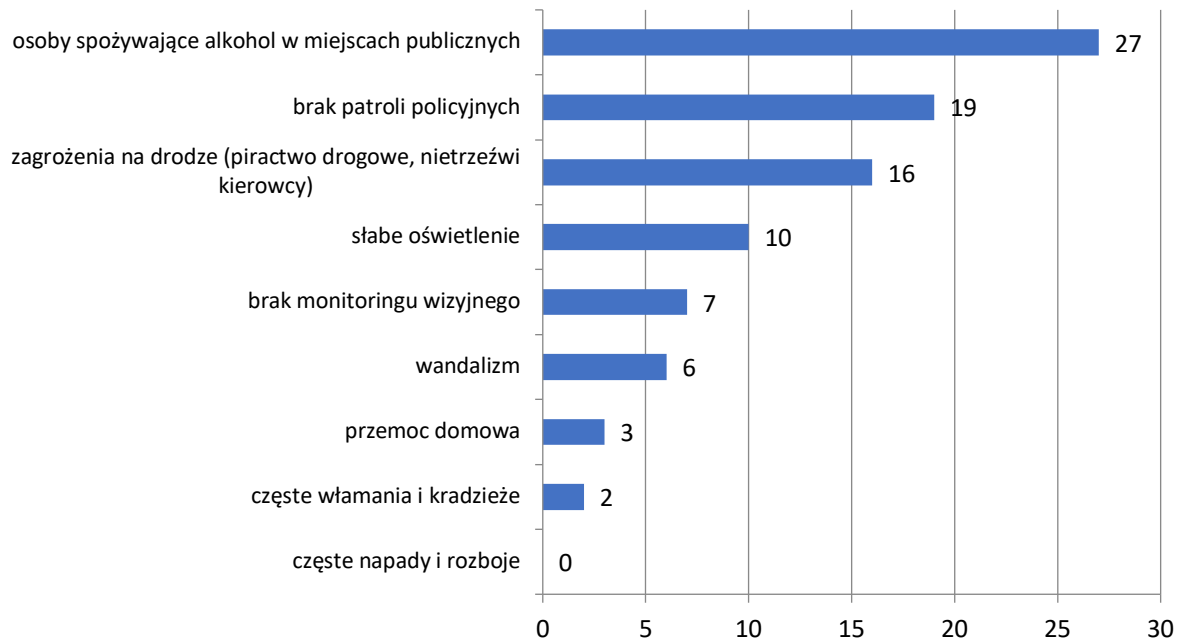
Rysunek 15 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Gminy Skąta?



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąta dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Wśród osób, które negatywnie odpowiedziały na wcześniejsze pytanie, najwięcej osób wskazało jako zagrożenie dla bezpieczeństwa osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych. Kolejne dwa miejsca z dużą liczbą wskazań dotyczyły braku patroli policyjnych w Gminie oraz zagrożeń w ruchu drogowym.

Rysunek 16 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy Skąła? – pytanie wielokrotnego wyboru



*Jedynie odpowiedzi osób odpowiadających „raczej nie” i „nie” w poprzednim pytaniu

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąła dotycząca problemów społecznych w Gminie.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Skąła działa Komisariat Policji w Skale, obejmujący poza Gminą Skąła swoim działaniem także Gminy Iwanowice i Sułoszowa. W komisariacie pracuje 4 policjantów dzielnicowych.

Komisariat Policji w Skale wymienia kilka działań priorytetowych odnoszących się do poprawy bezpieczeństwa na terenie Gminy, a są to:

- Skąła, ul. Słomnicka, okolica Ośrodka Zdrowia - poprawa infrastruktury drogowej poprzez utworzenie oznakowanego przejścia dla pieszych;
- Smardzowice, ul. Krakowska, rejon cmentarza– poprawa infrastruktury poprzez utwardzenie pobocza drogi od strony cmentarza, wykonanie miejsc postojowych dla pojazdów¹⁰.

¹⁰ www.kpp-krakow.policja.gov.pl

Kultura

Podmiotem zajmującym się organizacją życia kulturalnego w Gminie Skala jest Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Skale. Podmiot organizuje imprezy i uroczystości, spotkania, wystawy i koncerty, prowadzi współpracę ze szkołami, kołami gospodyń i stowarzyszeniami, promuje rodzimych twórców, organizuje wyjazdy i wycieczki, a także prowadzi kursy muzyczne, językowe, zajęcia plastyczne, taneczne i baletowe dla dzieci i młodzieży w Gminie.

W skład Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Skale wchodzi także Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Skale z filiami w Smardzowicach i Minodze. Biblioteka posiada komputerowy program biblioteczny, katalogujący zbiory i zapewnia możliwość korzystania z internetu przy wykorzystaniu stanowisk komputerowych. Poza udostępnianiem księgozbioru, biblioteka jest również miejscem spotkań, rozrywki i odpoczynku, organizując spotkania z czytelnikami czy lekcje biblioteczne. Od 2016 roku biblioteka tworzy Cyfrowe Archiwum Historii Skala, które ma na celu gromadzenie i opracowanie fotografii i dokumentów, ukazujących życie codzienne oraz szczególne miejsca i wydarzenia w Gminie Skala.

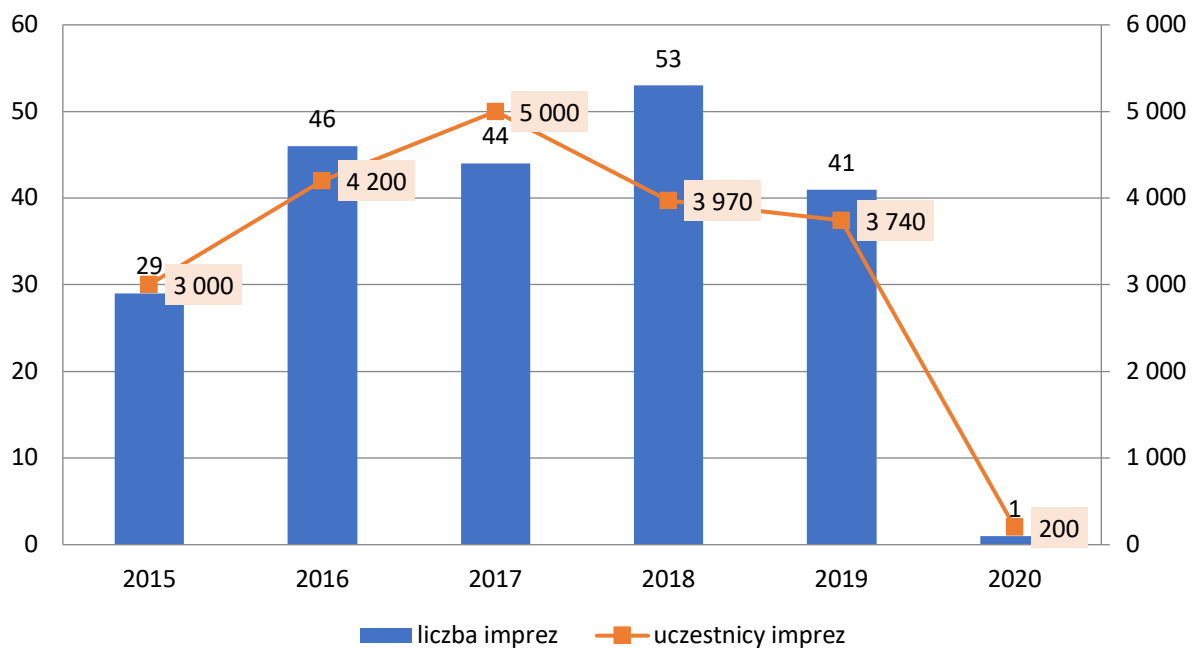
Do dyspozycji mieszkańców w zakresie realizacji pasji sportowych w Gminie Skala są obiekty, takie jak:

- hala widowiskowo-sportowa w Skale, oddana do użytku w 2007 roku, na który składają się hala sportowa o kubaturze 740 m² wraz z trybunami na ok. 200 osób, siłownia, sala taneczna, 4 szatnie z prysznicami, a na zewnątrz boisko trawiaste, kort tenisowy oraz boiska do siatkówki i koszykówki;
- boisko Orlik w Skale, oddane do użytku w 2013 roku, składające się z boiska piłkarskiego (sztuczna nawierzchnia) oraz boiska wielofunkcyjnego (siatkówka, koszykówka, badmington, ringo);
- boiska wielofunkcyjne w Cianowicach i Rzeplinie;
- boiska sportowe w Skale i Smardzowicach;
- Otwarte Strefy Aktywności przy ul. Topolowej 25 w Skale, przy ul. Bohaterów Września 42 w Skale i w Cianowicach¹¹.

¹¹ www.sport.cksir-skala.pl, dostęp: 5.09.2021.

Według danych GUS w Gminie Skała w ostatnim roku – 2020 – zorganizowano tylko jedną imprezę przez jednostki odpowiedzialne za kulturę – to kolejny rezultat pandemii koronawirusa, która poprzez ograniczenia w poruszaniu się, lockdown i obostrzenia dla działalności instytucji kultury spowodowała zastój w tym aspekcie życia społecznego. W latach 2015-2019 organizowano rocznie średnio 40 imprez kulturalnych, które zbierały średni 4 tys. uczestników. W 2019 roku w Gminie Skała zorganizowano 41 imprez: 10 prelekcji, spotkań i wykładów, 7 konkursów, 6 imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych, 5 wystaw, 5 koncertów, 4 warsztaty 2 festiwale i przeglądy artystyczne i 2 pokazy teatralne. Wśród wydarzeń kulturalnych, organizowanych na terenie Gminy Skała wymienić można m.in. Skała Rock Festival, na którym swoją twórczość prezentują zespoły rockowe czy pikniki rodzinne, organizowane w Ojcowskim Parku Narodowym.

Rysunek 17 Liczba imprez i uczestników imprez organizowanych przez gminne jednostki kultury w Gminie Skała w latach 2015-2020



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W relacji z innymi porównywanymi gminami aktywność kulturalna w Gminie Skała (bazując na danych GUS) jest na umiarkowanym poziomie ze średnią 318,2 uczestników imprez na 1 000 mieszkańców z lat 2015-2020. W pozostałych gminach porównywanych wartość omawianego wskaźnika sięga od 531,6 w Gminie Iwanowice do 1 202,2 w Gminie Jerzmanowice-Przegonia.

Tabela 14 Uczestnicy imprez na 1 000 ludności w Gminie Skąta na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2015-2020

Typ jednostki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Średnia 2015-2020
woj. małopolskie	1 085,3	1 313,2	1 147,4	1 195,3	1 243,0	364,7	1 058,2
pow. krakowski	443,9	493,6	560,4	528,4	486,3	150,1	443,8
Iwanowice	507,2	643,4	637,5	897,6	433,2	70,5	531,6
Jerzmanowice-Przegonia	1 195,4	1 122,7	1 209,1	1 489,7	1 708,3	487,4	1 202,1
Michałowice	1 079,6	1 077,4	1 081,4	1 077,4	1 072,5	148,4	922,8
Skąta	286,3	399,3	475,3	376,1	353,5	19,0	318,2
Słomniki	989,9	959,4	760,4	749,3	547,0	45,0	675,2
Wielka Wieś	753,3	725,2	529,4	997,9	314,4	41,0	560,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

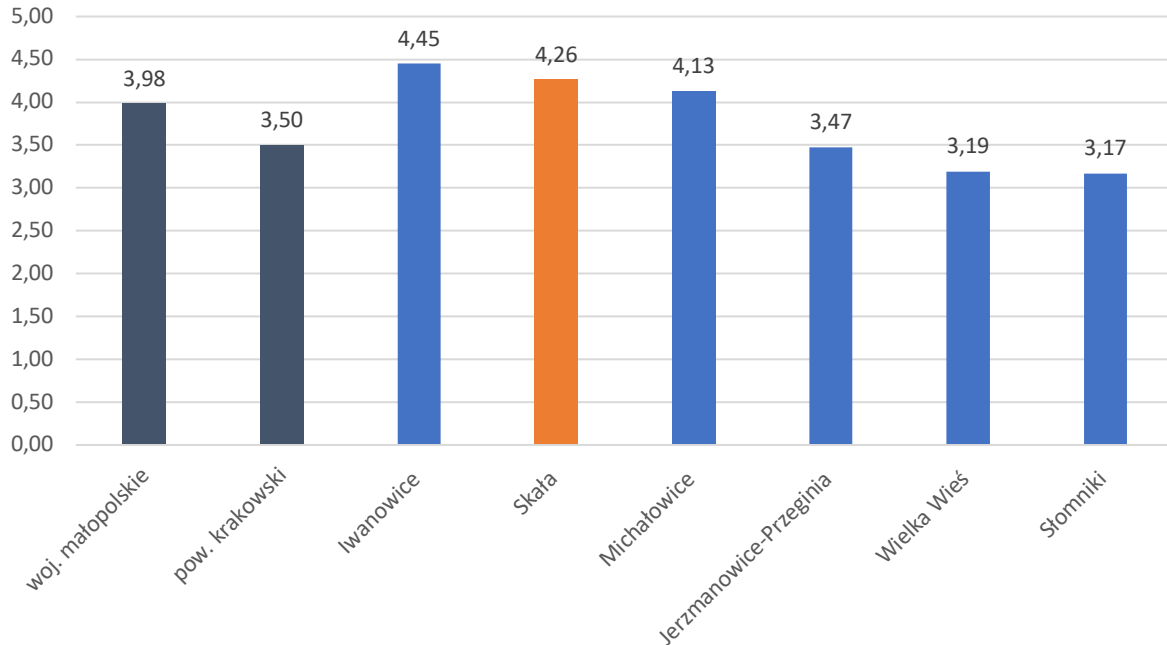
Warto zaznaczyć, że dane na temat aktywności kulturalnej pochodzące z GUS mogą nie uwzględniać całości życia kulturalnego w Gminie wobec niedoskonałości sprawozdawczości. Zarysowują one jednak pewne trendy i tendencje oraz umożliwiają porównanie ze sobą jednostek samorządu terytorialnego wobec braku innego, wiarygodnego i jednolitego dla nich wszystkich gmin źródła danych.

3.6 Aktywność obywatelska i działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe

Gmina Skąta cechuje się wysoką aktywnością w zakresie organizacji społecznych – na 1 000 mieszkańców jest ich w Gminie 4,26, co jest drugim najwyższym wynikiem wśród porównywanych gmin po Gminie Iwanowice (4,45) i wynikiem wyższym niż średnia dla województwa małopolskiego (3,98) i powiatu krakowskiego (3,50). Duża aktywność społeczna w organizacjach pozarządowych to korzystny aspekt w kontekście polityki społecznej Gminy. Organizacje trzeciego sektora wspierają instytucje publiczne w rozwiązywaniu wielu problemów społecznych, wspomagając osoby w trudnościach życiowych, organizując czas dzieciom czy działając na rzecz osób najstarszych. Aktywność mieszkańców Gminy Skąta w tym zakresie to duży jej atut.

Rysunek 18 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Gminie Skąta na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku



Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród organizacji pozarządowych na terenie Gminy Skąta znajdują się 2 organizacje ze statusem OPP, uprawniającym do otrzymywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Te organizacje to:

- Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta Zgromadzenia Braci Albertynów w Ojcowie, będący jednostką stacjonarną pobytu stałego przeznaczoną dla 81 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie;
- Fundacja Dar Serca w Skale, działająca na rzecz niesienia pomocy bezdomnym, porzuconym i skrzywdzonym zwierzętom, głównie koniom, które po latach ciężkiej pracy w szkółkach jeździeckich zostały skazane na śmierć w rzeźni.

Aktywność społeczna realizowana jest w jeszcze innych organizacjach, nieposiadających statusu OPP, które koncentrują się na szeregu obszarów działania – sportu, wspierania lokalnego rozwoju czy kultury. Inne stowarzyszenia i fundacje w Gminie Skąta – poza wymienionymi wcześniej organizacjami ze statusem OPP – to m.in.:

- Ludowy Klub Sportowy „Maszycanka” Maszyce;

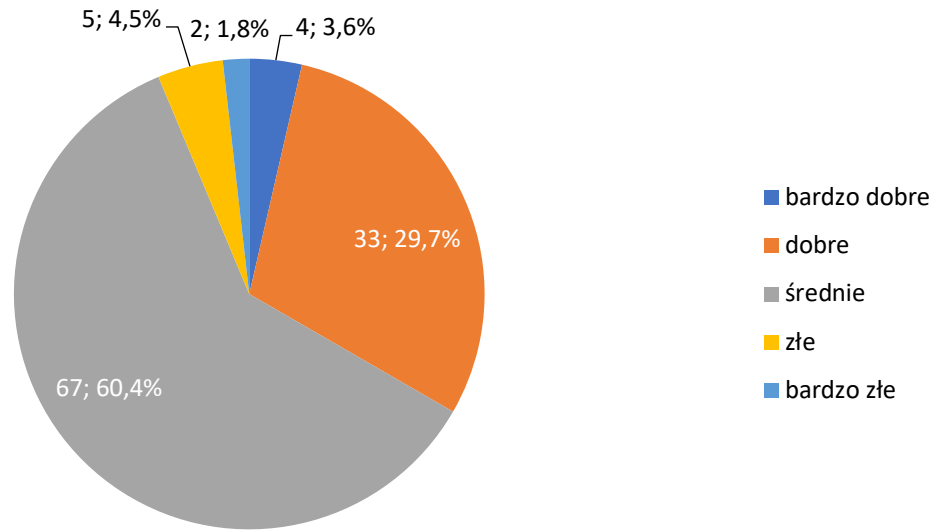
- Towarzystwo Sportowe „Skalanka”;
- Klub Karate Kyokushin Skała;
- Miejski Klub Sportowy „Skała 2004”;
- Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego „LEONARDO”;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Skały;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ojcowa;
- Stowarzyszenie TZ Szczodrkowice;
- Stowarzyszenie Smardzowice;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Świńczowa;
- Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkami w Skale;
- Towarzystwo Sportowe “Raucedo” w Skale;
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej MLF (Międzygminna Liga Futsalu w Skale) i in.

3.7 Problemy społeczne

Ogólne warunki życia

Ponad połowa mieszkańców Gminy Skała (60,4%) ocenia warunki życia w Gminie jako średnie. Bardzo dobre lub dobre zdanie na ten temat ma co trzeci mieszkaniec Gminy (33,3%). Na drugim końcu skali są osoby, które oceniają warunki mieszkania w Gminie Skała źle lub bardzo źle i jest ich 6,3%. W badaniu ankietowym negatywnej odpowiedzi na omawiane pytanie udzielały tylko młode osoby – w przedziałach wiekowych 18-25 lat i 26-40 lat.

Rysunek 19 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie w Pana/Pani ocenie są aktualne warunki życia mieszkańców Gminy Skała?

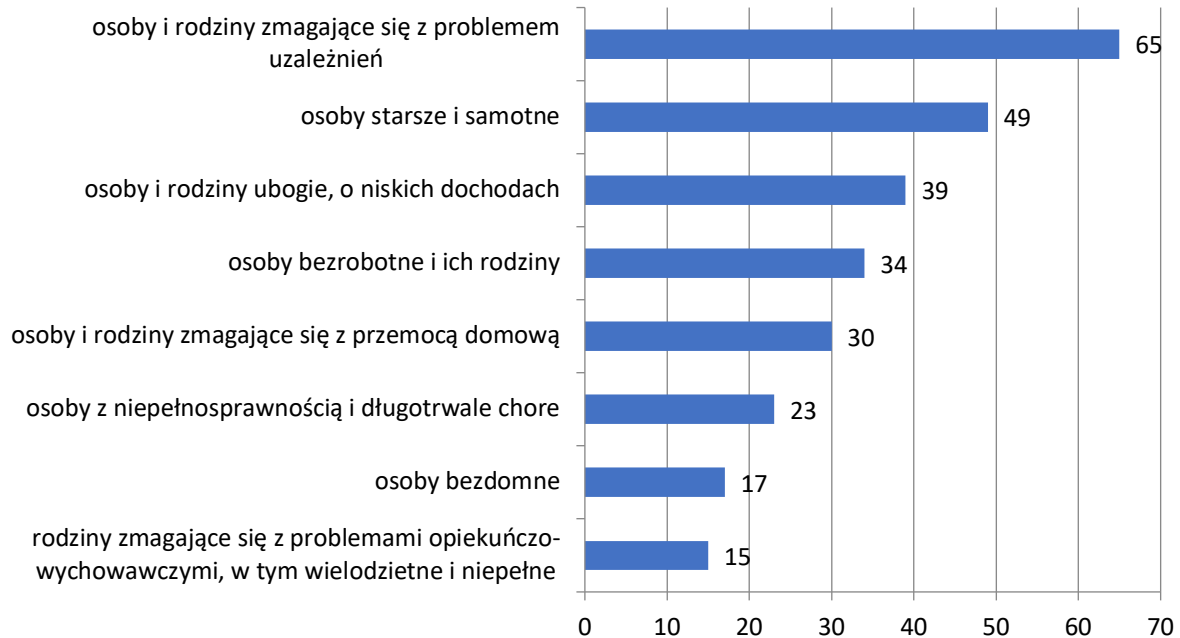


Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Grupy społeczne

Według ankietowanych w badaniu dotyczącym problemów społecznych w Gminie Skała, najbardziej zagrożoną grupą społeczną, na jaką wskazywała ponad połowa ankietowanych są osoby i rodziny zmagające się z problemem uzależnień. Drugie miejsce zajęły osoby starsze i samotne.

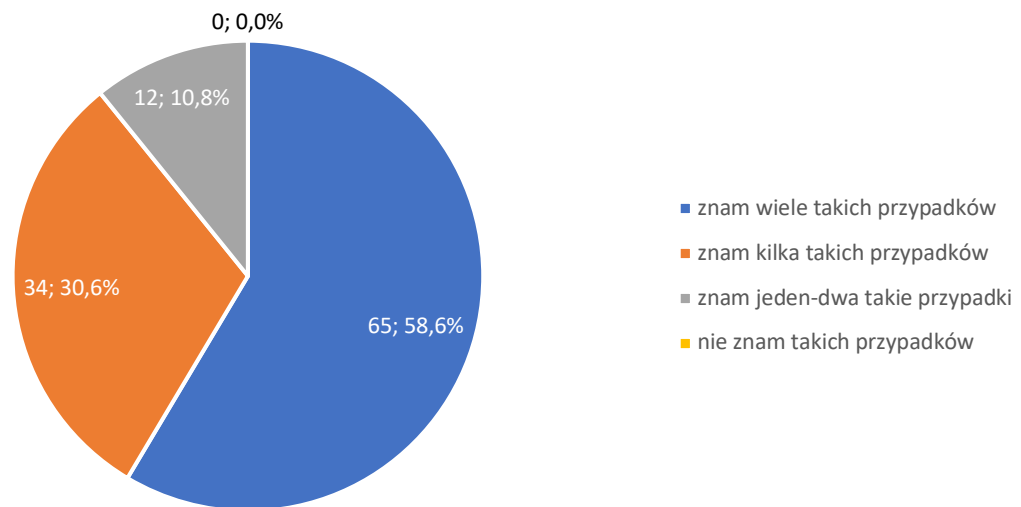
Rysunek 20 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Kto w Pana/Pani opinii jest najbardziej zagrożony wykluczeniem społecznym w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Odnosząc się do pierwszego ze wskazanej, w opinii mieszkańców najbardziej zagrożonej wykluczeniem społecznym grupy – osób uzależnionych – podjęto próbę zarysowania skali tego problemu poprzez pytanie mieszkańców o to, jak wiele przypadków osób i rodzin borykających się z problemem alkoholizmu znają. Ponad połowa mieszkańców Gminy Skała (58,6%), która wypowiedziała się w ankiecie diagnozującej problem społeczny w Gminie zna wiele przypadków problemu alkoholizmu, a kolejne 30,6% zna takich przypadków kilka. Niepokojącym jest tak, że nikt z ponad 100-osobowej grupy ankietowanych nie wskazał odpowiedzi „nie znam takich przypadków”, co może alarmować o znacznym nasileniu problemu alkoholizmu na terenie Gminy Skała.

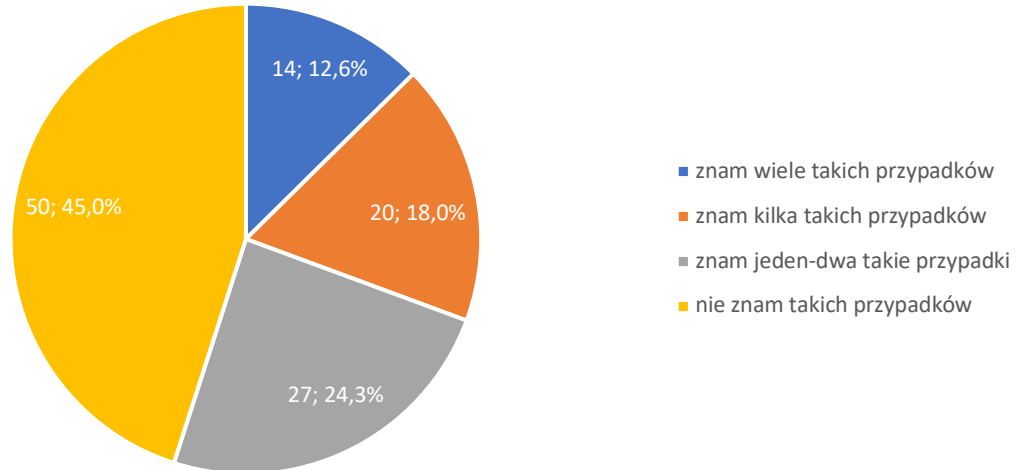
Rysunek 21 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu alkoholizmu w Gminie Skała?



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Znacznie mniejszą skalę – według danych z ankiety - ma problem innych uzależnień w Gminie Skała – 45,0% mieszkańców nie zna takich przypadków, kolejne 24,3% zna jeden-dwa tego typu przypadki. Nadal jednak więcej niż co 10. ankietowany wskazał, że zna wiele przypadków innych uzależnień.

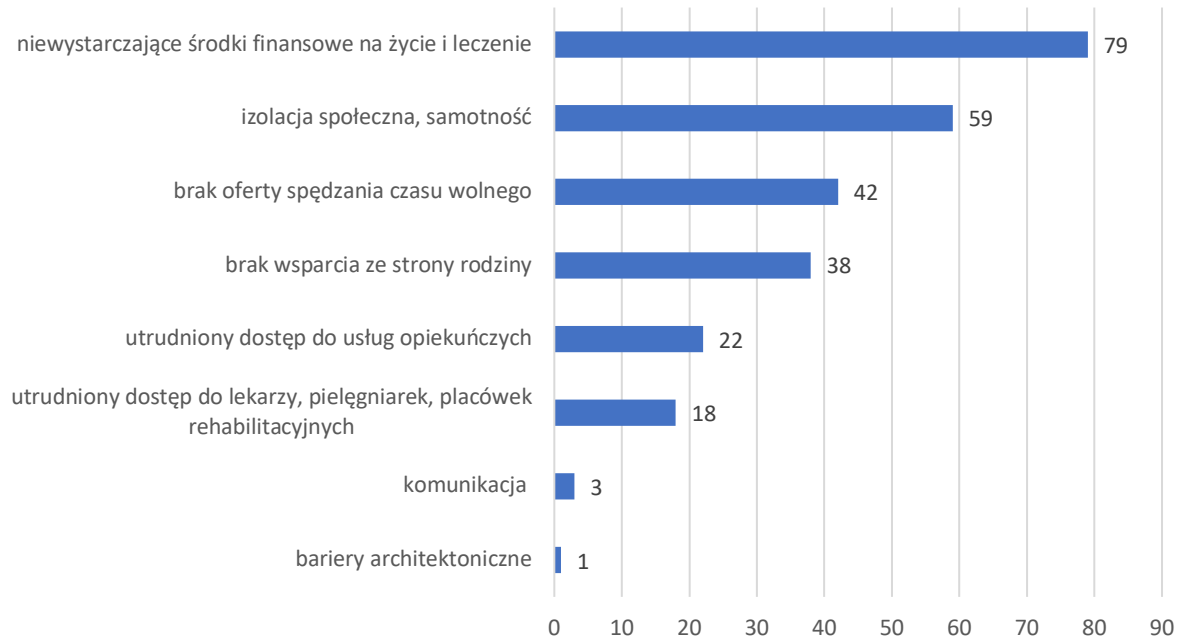
Rysunek 22 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu innych uzależnień (np. narkotyki) w Gminie Skała?



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Mieszkańcy wskazują, że osoby starsze i samotne, które wymieniają jako drugą grupę najbardziej zagrożoną wykluczeniem w Gminie, najczęściej mają problemy finansowe – związane z brakiem środków na życie i leczenie. Ankieta uwidacznia także duży problem związany z izolacją i brakiem oferty spędzania czasu wolnego dla tej grupy, co może wskazywać na duże potrzeby odpowiedzi na te problemy, które wobec zmiany struktury wiekowej społeczeństwa będą się pogłębiać i narastać w przyszłości.

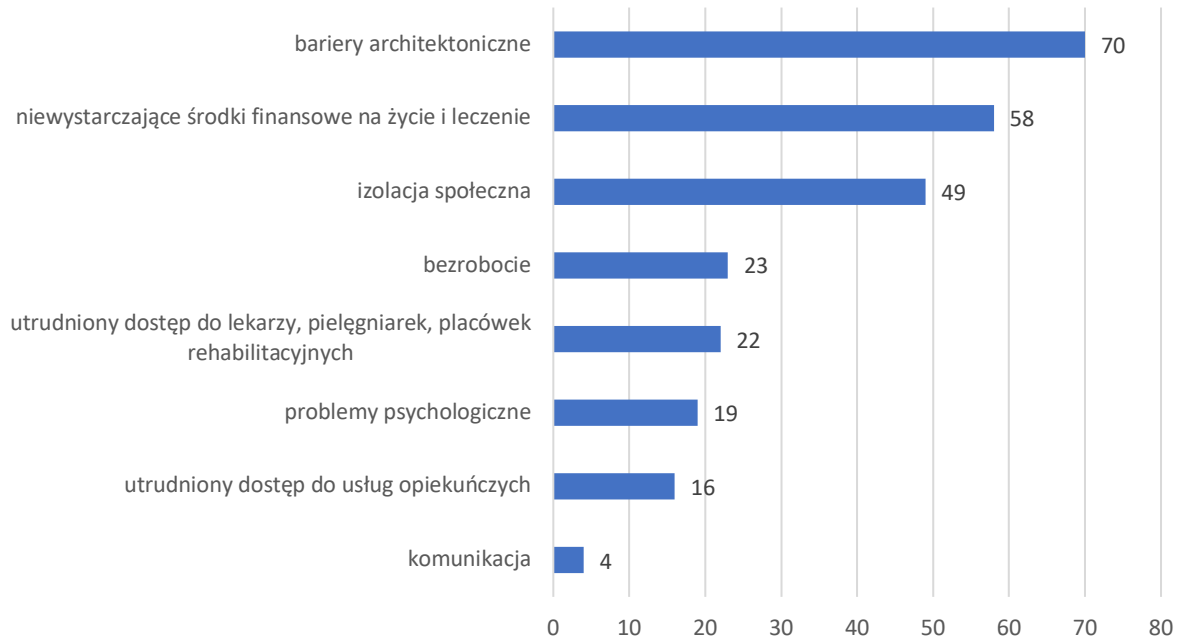
Rysunek 23 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby starsze i samotne w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Pytanie o bariery dla osób z niepełnosprawnością i długotrwale chorych unaocznia duży problem istnienia barier architektonicznych dla poruszania się tej grupy, na który wskazało 63,0% ankietowanych. Dodatkowo w miejscu na własne przykłady powtarzały się stwierdzenia o trudnościach w komunikacji i problemach z dojazdem dla osób niepełnosprawnych. Dwie kolejne, najczęściej wskazywane bariery dla osób z niepełnosprawnością według respondentów to niewystarczające środki finansowe na życie i leczenie oraz izolacja społeczna.

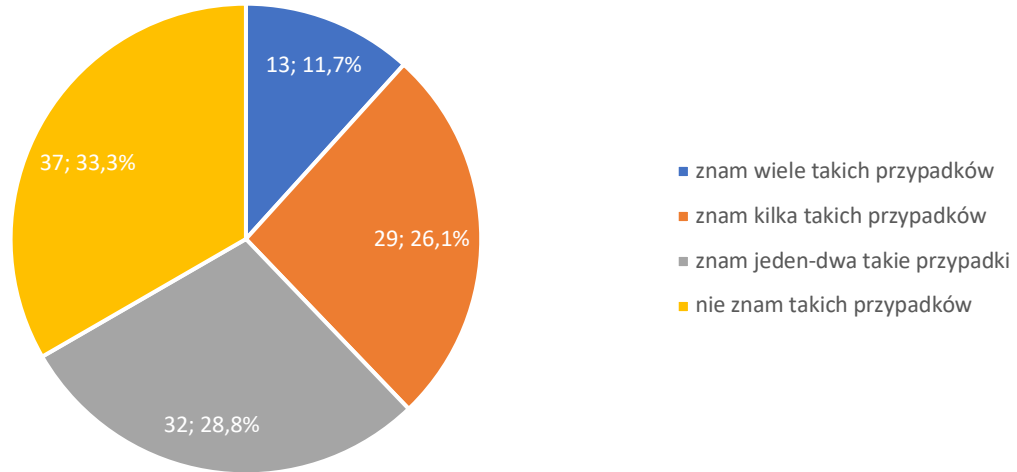
Rysunek 24 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby z niepełnosprawnością i długotrwale chore w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

W ankiecie odniesiono się także do problemu przemocy domowej, próbując zarysować jej skalę pytaniem o znajomość jej przypadków wśród mieszkańców Gminy Skała. Co trzeci mieszkaniec Gminy, odpowiadający w ankiecie, nie zna żadnego przypadku przemocy domowej. Co dziesiąty z kolei zna takich przypadków wiele, a co czwarty – co najmniej kilka. Warto jednak wskazać, że duża część przypadków przemocy domowej nie jest zauważanych przez otoczenie, przez co nie może być uwzględniana w odpowiedziach na pytania o przemoc domową wśród mieszkańców.

Rysunek 25 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu przemocy domowej w Gminie Skąła?



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąła dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Problemy społeczne

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale podaje, że w 2020 roku liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach pomocy społecznej wyniosła 573 – mniej niż rok wcześniej, gdy było to 842 osoby. Stanowiło to 5,4% wszystkich mieszkańców Gminy Skąła, co jest najlepszym wynikiem w ostatnim 5-leciu. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej długotrwanie spada od 2017 roku i w 2020 roku osiągnęła 153 osoby, a ich udział w ogóle korzystających z pomocy wynosił 26,7%.

Tabela 15 Liczba objętych pomocą społeczną, w tym długotrwale w Gminie Skąta

Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba osób objętych pomocą społeczną	723	896	649	798	842	573
liczba rodzin objętych pomocą społeczną	198	275	210	258	286	205
udział osób objętych pomocą społeczną w liczbie ludności	6,9%	8,5%	6,2%	7,6%	8,0%	5,4%
liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	122	132	195	192	185	153
udział osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w ogóle korzystających	16,9%	14,7%	30,0%	24,1%	22,0%	26,7%

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dla Miasta i Gminy Skąta, Miejski-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale

W 2020 roku najwięcej osób korzystało ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale z powodu ubóstwa – 289 osób. Jest to jednak o ponad ¼ mniej niż 5 lat wcześniej, gdy z powodu ubóstwa korzystało z pomocy społecznej 401 osób i wtedy także był to najczęstszy powód zgłaszania się po wsparcie do gminnego podmiotu polityki społecznej. Na drugim miejscu w katalogu powodów udzielania pomocy jest długotrwała lub ciężka choroba, a na trzecim – bezrobocie. Dla porównania w 2015 roku na jednym z pierwszych trzech miejsc poza ubóstwem i długotrwałą i ciężką chorobą była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (209 korzystających ze wsparcia z tego powodu w 2015 roku wobec 43 w 2020 roku). W przypadku wszystkich powodów spadła liczba osób pobierających pomoc społeczną (z wyjątkiem bezdomności), jednak warto zauważyć, że najmniejsze spadki osiągnęły niepełnosprawność (-4,7%) i długotrwała i ciężka choroba (-10,9%), a więc powody związane często z wiekiem, a więc starzejącym się społeczeństwem.

Tabela 16 Liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale według powodów w latach 2015-2020

Przyczyna udzielenia pomocy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika zmian 2015-2020
ubóstwo	401	434	423	388	385	289	-27,9%
długotrwała lub ciężka choroba	193	207	183	183	183	172	-10,9%
bezrobocie	156	182	232	224	216	136	-12,8%
niepełnosprawność	86	92	63	65	84	82	-4,7%
potrzeba ochrony macierzyństwa - wielodzietność	110	90	76	69	65	44	-60,0%
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	209	218	157	121	96	43	-79,4%
potrzeba ochrony macierzyństwa - inne	46	12	17	27	22	14	-69,6%
alkoholizm	14	11	15	31	25	10	-28,6%
bezdomność	3	2	10	9	9	7	133,3%
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	1	3	3	7	1	-75,0%
przemoc w rodzinie	15	26	12	7	4	0	-100,0%
narkomania	0	0	2	0	0	0	-
sieroctwo	4	0	0	0	0	0	-100,0%
zdarzenie losowe	0	0	16	8	13	0	-
sytuacja kryzysowa	0	0	51	57	43	0	-

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale.

Przyjrano się także liczbie rodzin, którym udzielono wsparcia w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale i w tym przypadku także na dwóch pierwszych miejscach wśród powodów udzielania wsparcia znalazły się ubóstwo oraz długotrwała i ciężka choroba. Wzrosła liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach długotrwałej i ciężkiej choroby (o 9,87% w 2020 roku w stosunku do roku 2015), niepełnosprawności (o 27,1%) i bezdomności (o 33,3%).

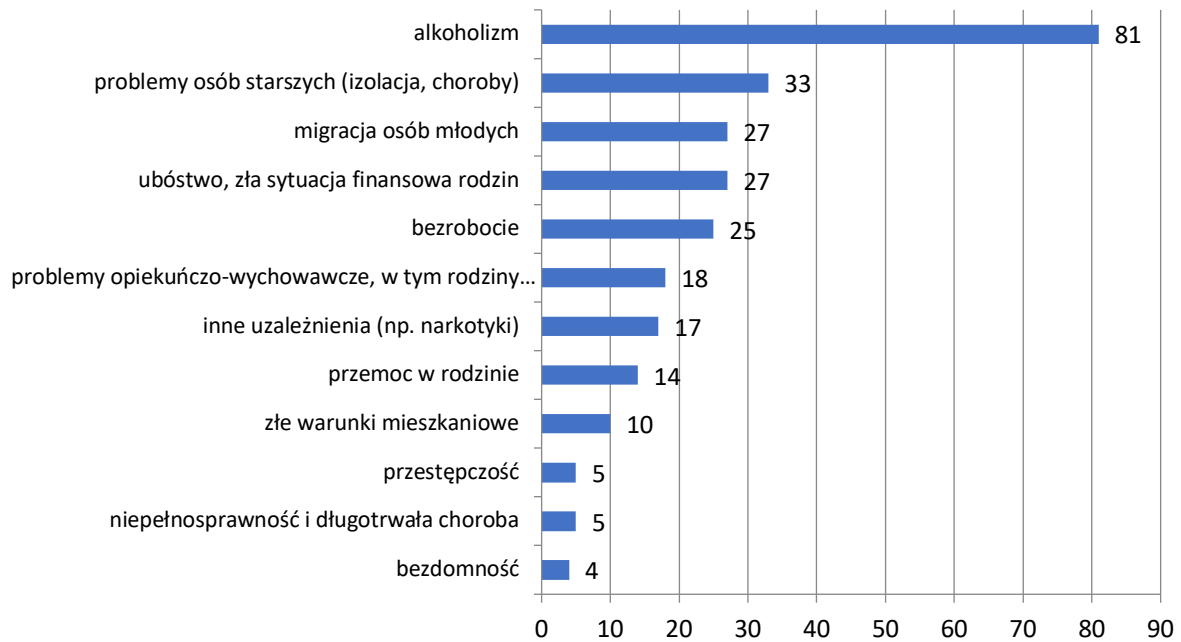
Tabela 17 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale według powodów w latach 2015-2020

Przyczyna udzielenia pomocy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika zmian 2015-2020
ubóstwo	162	193	195	186	192	152	-6,2%
długotrwała lub ciężka choroba	92	103	102	102	111	101	9,8%
bezrobocie	63	83	100	98	95	62	-1,6%
niepełnosprawność	48	59	47	50	58	61	27,1%
potrzeba ochrony macierzyństwa - wielodzietność	21	19	15	13	12	8	-61,9%
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	64	71	52	40	33	17	-73,4%
potrzeba ochrony macierzyństwa - inne	6	3	5	8	7	4	-33,3%
alkoholizm	8	7	8	15	15	7	-12,5%
bezdomność	3	2	6	5	5	4	33,3%
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	2	2	4	1	-50,0%
przemoc w rodzinie	4	6	3	2	1	0	-100,0%
narkomania	0	0	1	0	0	0	-
sieroctwo	1	0	0	0	0	0	-100,0%
zdarzenie losowe	0	0	6	3	3	0	-
sytuacja kryzysowa	0	0	24	28	21	0	-

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale.

Sami mieszkańcy mogą wskazać 3 najpoważniejsze problemy w Gminie Skąta, najczęściej wskazują w szczególności na alkoholizm – ten problem społeczny został wskazany przez 73,0% wszystkich ankietowanych. Prawie co trzeci ankietowany wskazywał problemy osób starszych jako jedne z najważniejszych problemów społecznych w Gminie Skąta, a po 27 osób wymieniało migrację osób młodych oraz ubóstwo i złą sytuację finansową rodzin.

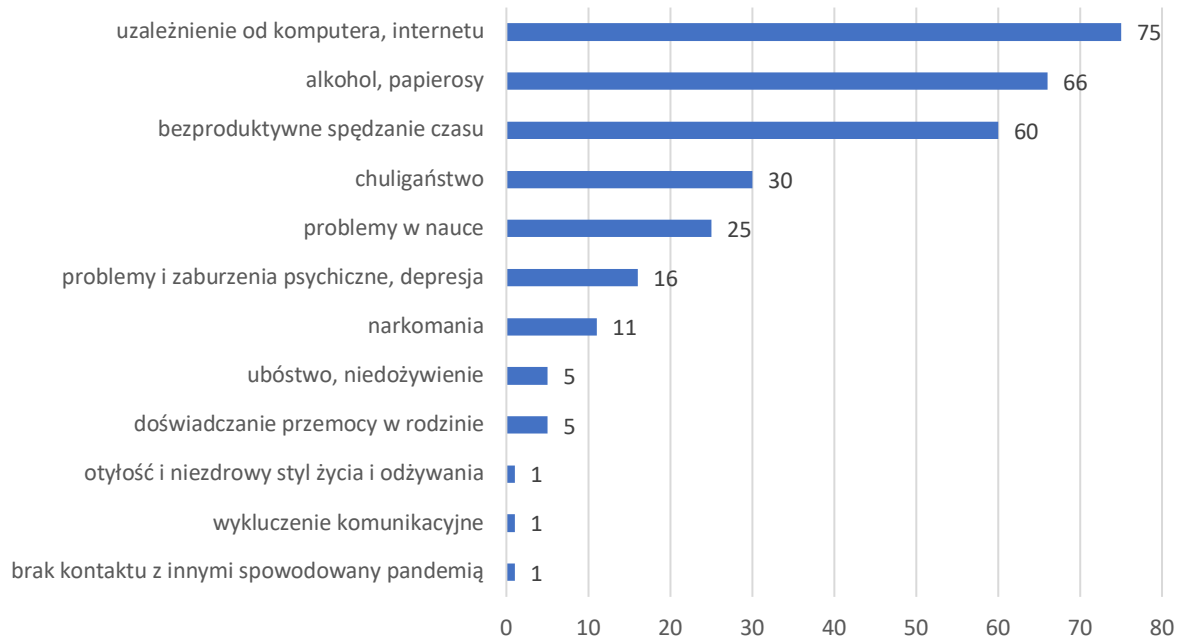
Rysunek 26 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Gminy Skąta? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąta dotycząca problemów społecznych w Gminie.

W opinii mieszkańców najczęściej spotykające negatywne zjawiska dotyczące młodzieży to uzależnienia od komputera i internetu, a ponadto użytki i bezproduktywne spędzanie czasu. Wśród odpowiedzi udzielanych przez samych respondentów, pojawiły się dodatkowo otyłość i niezdrowy tryb życia i odżywiania, wykluczenie komunikacyjne czy konsekwencje związane z pandemią koronawirusa.

Rysunek 27 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są najczęstsze w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi



Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skała dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Ankietowani dostali do oceny szerokie spektrum sytuacji w Gminie i ocenili swoje zadowolenie na temat każdego z jej elementów od 1 – bardzo niezadowolony do 5 – bardzo zadowolony. W tabeli poniżej zaznaczono na zielono najlepiej oceniane obszary dla ogółu mieszkańców i każdej grupy wiekowej, a na czerwono – najgorzej. Wszystkie grupy wiekowe zgodnie dobrze oceniają dostęp do opieki zdrowotnej i warunki mieszkaniowe w Gminie Skała. Młodszy jako trzeci najlepszy obszar wybrali dostęp do internetu, starsi – dostępność przedszkoli. Najgorzej ocenianymi aspektami są z kolei we wszystkich grupach wiekowych dostęp do oferty kulturalnej (wydarzenia kulturalne, koncerty, wystawy, biblioteka), organizacja imprez na kulturalnych na terenie Gminy oraz udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym.

Tabela 18 Średnia ocena różnych aspektów życia w Gminie Skąta ogółem i według grup wiekowych (1 – bardzo niezadowolony, 5 – bardzo zadowolony)

	ogółem	osoby młodsze (< 40 lat)	osoby starsze (>41 lat)
sytuacja na lokalnym rynku pracy	2,77	2,57	3,13
warunki mieszkaniowe	3,29	3,03	3,77
oferta edukacyjna szkół	3,08	2,86	3,49
dostępność przedszkoli	3,10	2,78	3,69
dostęp do opieki zdrowotnej (lekarze, pielęgniarki, ośrodki zdrowia)	3,31	2,96	3,95
poziom pomocy społecznej	2,89	2,65	3,33
oferta pomocy dla osób z niepełnosprawnością (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych itp.)	2,59	2,43	2,90
oferta pomocy dla osób uzależnionych (terapia, konsultacje itp.)	2,66	2,44	3,05
dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	2,54	2,38	2,85
organizacja czasu wolnego (kluby sportowe, koła zainteresowań)	2,61	2,42	2,97
dostęp do oferty kulturalnej (wydarzenia kulturalne, koncerty, wystawy, biblioteka)	2,38	2,29	2,54
organizacja imprez na kulturalnych na terenie gminy	2,23	2,11	2,44
bezpieczeństwo publiczne	2,80	2,60	3,18
dostęp do internetu	3,32	3,18	3,59
stan środowiska naturalnego	2,76	2,58	3,08
udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym	2,39	2,28	2,59
działalność pomocy społecznej	2,90	2,81	3,08
kompetencje kadr pomocy społecznej	2,97	2,90	3,10

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąta dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Zapytano ankietowanych o pomysły na przeciwdziałanie negatywnym skutkom zjawisk na terenie Gminy Skąta. Każdy z nich miał możliwość zaznaczenia maksymalnie 10 odpowiedzi z listy. Ankietowani w szczególny sposób położyli nacisk na problemy związane z bezrobociem, wskazując potrzebę wspierania tworzenia nowych miejsc pracy. Ponad połowa respondentów wskazała także na kwestie związane z organizacją czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. W zakresie istotnego problemu walki z uzależnieniami mieszkańcy najwięcej korzyści widzą w

poradnictwie i działaniach interwencyjnych. Wśród najpilniejszych ułożyły się także problemy osób starszych i z niepełnosprawnością, dla których mieszkańcy rozwiązania widzą w usługach opiekuńczych i likwidacji barier architektonicznych.

Tabela 19 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy Skąta? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 10 odpowiedzi

Sposoby przeciwdziałania negatywnym zjawiskom	Liczba odpowiedzi
wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy	61
organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	58
walka z alkoholizmem i narkomanią – poradnictwo i działania interwencyjne	52
usługi opiekuńcze dla osób starszych i z niepełnosprawnością	46
likwidacja barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością	42
zwiększenie dostępności przedszkoli i żłobków	34
działania na rzecz zwiększania bezpieczeństwa na terenie gminy (monitoring, fotoradary, zwiększenie patroli policji itp.)	32
profilaktyka w zakresie uzależnień skierowana do dzieci i młodzieży	30
organizacja imprez wspomagających aktywizację społeczną	29
organizacja kursów i szkoleń pod kątem dostosowywania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy	28
tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych	28
wspieranie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: poradnictwo i działania interwencyjne	26
usługi pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego	24
zapewnienie dostępu do pedagoga, logopedy i opieki medycznej w szkołach	24
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z niepełnosprawnością (np. rehabilitacja)	23
pomoc psychologiczna dla mieszkańców	23
pomoc prawna dla mieszkańców	23
organizacja czasu wolnego dla osób starszych i samotnych (Klub Seniora itp.)	23
wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji, stowarzyszeń)	21
zwiększenie innego rodzaju niż finansowa pomocy dla najuboższych (np. rzeczowej)	20
usługa asystenta rodzin dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	19
propagowanie idei wolontariatu i tworzenie warunków do jego działania, organizacja wolontariatu, pomocy sąsiedzkiej	18
zwiększenie pomocy finansowej dla najuboższych	17
zwiększenie dostępu do usług opieki zdrowotnej	16
prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych	14

zwiększanie kompetencji kadr pomocy społecznej	14
zwiększenie pomocy materialnej dla uczniów	11
zwiększenie wielkości kadry pomocy społecznej	6
podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	5

Źródło: ankieta wśród mieszkańców Gminy Skąta dotycząca problemów społecznych w Gminie.

Ankietowani dostali także możliwość samodzielnego wskazania sposobów walki z problemami społecznymi w Gminie Skąta. Zaproponowali m.in.:

- rozbudowę infrastruktury gminnej (drogi, kanalizacja) tak, by jak najbardziej ułatwić mieszkańcom budowę nowych domów, przyciągając nowych obywateli i potencjalnych przedsiębiorców;
- postawienie na turystykę i wykorzystanie bliskości OPN dla rozwoju przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy – pomysłem może być nadanie Gminie statusu przyjaznej dla środowiska lub przyjaznej przedsiębiorcom;
- skupienie się na ograniczeniu negatywnych zjawisk w ruchu drogowym (przekraczanie prędkości);
- działania zmierzające do poprawy komunikacji w Gminie, w tym powstawanie miejsc parkingowych oraz poprawa połączenia z Krakowem i peryferii centrum Gminy z jej centrum – Skąłą;
- poprawę dostępu do internetu;
- zapewnienie dobrej jakości współpracy między władzami, policją, pomocą społeczną i szkołami;
- warsztaty dla konkretnych grup społecznych (seniorów, młodzieży rodziców) w celu dokładniejszego zdiagnozowania ich problemów i oczekiwań;
- profilaktyczne programy w szkołach, np. na rzecz przeciwdziałania przemocy;
- szersze informowanie o możliwościach wsparcia w problemie alkoholizmu – w tym poprzez kampanie informacyjne i utworzenie strony internetowej poświęconej tematyce;
- utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci – świetlicy z propozycjami zajęć;
- zadbanie o rozwój i czas wolny młodzieży;
- utworzenie dziennego domu seniora;

- zwiększenie dyżurów psychologia w MGOPS;
- działania zmierzające do poprawy jakości środowiska, w tym poprawy jakości powietrza.

3.8 Infrastruktura pomocy społecznej

Główną instytucją zajmującą się pomocą społeczną w Gminie Skąta jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale. Kadra podmiotu składa się z 15 pracowników (stan na połowę roku 2021), z których znakomita większość ma długoletnie doświadczenie w wykonywaniu swojego zawodu oraz wykształcenie wyższe. Wśród pracowników jest 1 inspektor, 3 podinspektorów i 6 pracowników socjalnych (w tym trzech na stanowisku starszego pracownika socjalnego), a także 1 asystent rodziny.

Tabela 20 Zatrudnienie w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale

Lp.	Stanowisko	Wykształcenie	Staż pracy
1	Kierownik	Wyższe	Powyżej 20 lat
2	Inspektor	Wyższe	Powyżej 20 lat
3	Podinspektor	Wyższe	16 lat
4	Podinspektor	Wyższe	13 lat
5	Podinspektor	Wyższe	8 lat
6	Starszy pracownik socjalny	Wyższe	15 lat
7	Starszy pracownik socjalny	Wyższe	Powyżej 20 lat
8	Starszy pracownik socjalny	Średnie	Powyżej 20 lat
9	Pracownik socjalny	Wyższe	17 lat
10	Pracownik socjalny	Wyższe	9 lat
11	Pracownik socjalny	Wyższe	9 lat
12	Asystent rodziny	Wyższe	19 lat
13	Główny księgowy	Wyższe	19 lat
14	Pomoc administracyjna	Wyższe	Powyżej 20 lat
15	Sprzątaczką	Średnie	Powyżej 20 lat

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale.

Świadczenia z pomocy społecznej, realizowane przez ten Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale przyznawane są w formie:

- świadczeń pieniężnych, do których zaliczane są:
 - zasiłek stały, przyznawany osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, jeżeli ich dochód jest niższy od ustalonego kryterium dochodowego;
 - zasiłek okresowy, przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie czy możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego;
 - zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, czyli świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, kosztów pogrzebu, a także na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- świadczeń niepieniężnych, do których zaliczane są:
 - praca socjalna – realizowana na rzecz uzyskania niezbędnych środków materialnych, na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, a także prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, czyli umowę dwustronną zawieraną przez pracownika socjalnego z klientem, w celu znalezienia najlepszego rozwiązania trudnej sytuacji życiowej klienta;
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne - czynności o charakterze pielęgnacyjnym. i gospodarczym, realizowane na rzecz osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni,
 - kierowanie i opłacanie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej – realizowane z uwagi na potrzebę opieki pielęgnacyjnej przez całą dobę, której nie mogły mieć zapewnionej w miejscu zamieszkania,
 - kierowanie do ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych,

- sprawienie pogrzebu,
- składka na ubezpieczenie zdrowotne – świadczenie przyznawane osobom z prawem do zasiłku stałego, które nie posiadają innego tytułu do ubezpieczenia.

W latach 2015-2020 rocznie przyznawano świadczenia w formie zasiłków stałych na kwotę ponad 250 tys. zł dla ok. 50 mieszkańców Gminy Skala (w ostatnich latach liczba ta spadła poniżej 50), w formie zasiłków okresowych na kwotę 100-150 tys. zł dla ok. 80 mieszkańców (w ostatnim roku jedynie 95 tys. zł dla 61 mieszkańców) i w formie zasiłków celowych na kwotę wahającą się znacznie od 56 tys. zł w 2017 roku do 134 tys. zł w 2020 roku dla średnio 127 osób rocznie.

Tabela 21 Świadczenia pieniężne przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020

Świadczenie	Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłek stały	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	49	52	53	49	48	46
	Kwota świadczeń	216 576 zł	277 636 zł	294 063 zł	296 218 zł	282 772 zł	270 931 zł
Zasiłek okresowy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	64	77	103	83	90	61
	Kwota świadczeń	115 570 zł	109 108 zł	196 976 zł	151 768 zł	159 212 zł	95 707 zł
Zasiłek celowy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	131	111	92	120	142	166
	Kwota świadczeń	61 261 zł	67 971 zł	56 990 zł	78 128 zł	74 907 zł	134 040 zł

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w latach 2015-220, Miejski-Gminny Ośrodek Pomoc Społecznej w Skale

Rocznie ok. 190 rodzin i 465 mieszkańców Gminy Skala było objętych wsparciem w formie pracy socjalnej, w tym zawierano rocznie kilkanaście kontraktów socjalnych (z wyjątkiem lat 2017-2018). Ponadto realizowane są w coraz większym zakresie usługi opiekuńcze – w 2020 roku korzystało z ich 5 osób. Kilkanaście osób ma opłacany pobyt w domu pomocy społecznej, a dla 2 organizowane jest schronienie. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale

realizuje także wynagrodzenia za sprawowanie opieki oraz program „Posiłek w szkole i w domu”.

Tabela 22 Świadczenia niepieniężne przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skątu w latach 2015-2020

Świadczenie	Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Praca socjalna	Liczba objętych rodzin	198	218	162	190	210	179
	Liczba objętych osób	567	534	369	488	453	380
	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	17	12	8	0	13	17
Usługi opiekuńcze	Liczba odbiorców świadczeń	0	4	2	4	7	5
	Kwota świadczeń	0 zł	18 248 zł	26 078 zł	29 032 zł	47 907 zł	36 669 zł
Kierowanie i opłacanie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej	Liczba osób, za które poniesiono odpłatność	10	12	11	11	12	13
	Kwota poniesionych kosztów	270 984 zł	312 092 zł	323 031 zł	301 766 zł	379 546 zł	349 206 zł
Schronienie	Liczba osób, którym zapewniono schronienie	3	2	2	2	2	2
	Koszt wsparcia	8 205 zł	12 976 zł	11 165 zł	18 693 zł	20 394 zł	19 632 zł
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki	Liczba wynagradzanych opiekunów prawnych	3	6	6	7	6	7
	Kwota wsparcia	11 400 zł	36 550 zł	26 300 zł	26 181 zł	32 200 zł	34 750 zł

Program „Posiłek w szkole i w domu”	Przeznaczona kwota					122 162 zł	119 019 zł
--	--------------------	--	--	--	--	------------	------------

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w latach 2015-2020, Miejski-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skątu, Ocena zasobów pomocy społecznej dla Miasta i Gminy Skąta, Miejski-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skątu

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skątu realizuje także zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej. Należą do nich:

- zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, mające na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka;
- świadczenia opiekuńcze, czyli zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne;
- świadczenia rodzicielskie, przysługujące osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego; uprawnione do pobierania tego świadczenia są między innymi osoby bezrobotne, studenci, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, jak również osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, ale nie pobierające zasiłku macierzyńskiego;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka – tzw. „becikowe”.

Liczba przyznanych świadczeń z tych tytułów i ich wartość została zaprezentowana w tabeli poniżej.

Tabela 23 Świadczenia rodzinne przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020

Świadczenie	Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków	Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka	353	401	396	357	304	240
	Kwota świadczeń	1 263 465 zł	1 600 539 zł	1 532 277 zł	1 352 884 zł	1 194 572 zł	1 037 788 zł
Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	2 345	2 422	2 427	2 558	2 648	2 573
	Kwota świadczeń	697 948 zł	750 333 zł	822 053 zł	902 260 zł	1 070 068 zł	1 205 516 zł
Świadczenia rodzicielskie	Liczba pobierających osób			24	17	19	15
	Kwota świadczeń		165 943 zł	221 994 zł	231 247 zł	124 984 zł	86 375 zł

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dla Miasta i Gminy Skąta, Miejski-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale realizuje ponadto:

- świadczenia z funduszu alimentacyjnego - wypłacane osobom uprawnionym na poczet zasądzonych alimentów, jeżeli egzekucja prowadzona przez komornika jest bezskuteczna;
- świadczenia wychowawcze – inaczej świadczenia 500+, których celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych;
- Program „Dobry start” – którego celem jest wsparcie rodzin z dziećmi w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego;

- świadczenia wynikające z „Ustawy za życiem” - jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- pomoc materialną o charakter socjalnym dla uczniów - stypendia i zasiłki szkolne w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji i umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji ucznia;
- działania w zakresie przeciwdziałania przemocy, realizowane w ramach procedury „Niebieska Karta”;
- działalność asystenta rodziny – pracujący z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz z rodzinami na rzecz powrotu małoletnich do rodziców biologicznych

Liczba przyznanych świadczeń z tych tytułów i ich wartość została zaprezentowana w tabeli poniżej. Można zauważyć, jak znaczną kwotę na tle innych świadczeń pochłaniają świadczenia wychowawcze – popularnie znane jako 500+ (12 mln zł w 2020 roku).

Tabela 24 Pozostałe świadczenia przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skątu w latach 2015-2020

Świadczenie	Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fundusz alimentacyjny	Liczba osób korzystających ze świadczenia	62	58	48	40	32	31
	Kwota świadczeń	330 600 zł	305 600 zł	247 800 zł	209 100 zł	171 200 zł	159 350 zł
Świadczenie wychowawcze	Liczba dzieci pobierających świadczenie	0	855	957	932	1 506	2 287
	Kwota świadczeń	0 zł	5 820 358 zł	7 879 943 zł	7 389 942 zł	9 853 618 zł	12 856 662 zł
Program „Dobry start”	Liczba dzieci	0	0	0	1 437	1 453	1 458
	Kwota świadczeń	0 zł	0 zł	0 zł	431 100 zł	435 750 zł	431 700 zł

Świadczenia wynikające z „Ustawy za życiem”	Liczba świadczeń	0	0	4	2	2	3
	Kwota świadczeń	0 zł	0 zł	16 000 zł	8 000 zł	8 000 zł	12 000 zł
Stypendia szkolne	Liczba dzieci I-VI	204	183	143	38	56	44
	Liczba dzieci IX-XII				62	45	21
	Całkowity koszt I-VI	94 973 zł	96 364 zł	95 500 zł	40 896 zł	53 312 zł	38 332 zł
	Całkowity koszt IX-XII				39 648 zł	26 143 zł	13 310 zł
Przeciwdziałanie przemocy	Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta	22	27	17	27	39	33
	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieska Karta	22	27	17	27	39	30
Asystent rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem	19	18	15	13	12	16

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dla Miasta i Gminy Skąpa, Miejski-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale

Na terenie Gminy Skąpa funkcjonuje ponadto Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta Zgromadzenie Braci Albertynów w Ojcowie, który jest jednostką pobytu stałego przeznaczoną dla 81 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie. Placówka zabezpiecza podopiecznym potrzeby bytowe, zdrowotne, kulturalno-oświatowe, społeczne oraz duchowe. Prowadzona jest przez Zgromadzenie Braci Albertynów i finansowana na podstawie umowy ze Starostą powiatu Krakowskiego oraz poprzez odpłatność mieszkańców.

Na terenie Gminy Skąta działają także Warsztaty Terapii Zajęciowej, przeznaczone na 30 osób niepełnosprawnych. Prowadzona jest w nich działalność w zakresie rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, oparta o umowę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie. WTZ prowadzi Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”. Źródłem finansowania WTZ jest PEFRON.

Dla aktywizacji osób starszych w Gminie Skąta funkcjonują 2 kluby spotkań dla seniorów – Klub SENIOR+ w Barbarce, utworzony dzięki dofinansowaniu z Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, włączony w strukturę Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale w 2020 roku i finansowany ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz środków własnych Gminy oraz Klub Seniora Grota, finansowany ze składek członkowskich oraz z środków własnych Gminy¹².

3.9 Zasoby finansowe pomocy społecznej

Zadania realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale można podzielić na:

- zadania zlecone z zakresu administracji rządowej - finansowane z budżetu państwa;
- zadania własne o charakterze obowiązkowym - częściowo finansowane z budżetu państwa;
- zadania własne - całkowicie finansowane z budżetu Gminy.

Wydatki Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale w 2020 roku sięgnęły ponad 18 mln zł, z czego 87,6% odpowiadało zadaniom zleconym, a 12,1% - zadaniom własnym. Wydatki od 2015 roku zwiększyły się prawie 5-krotnie – głównie z uwagi na wprowadzenie świadczenia 500+. Zwiększył się także udział zadań zleconych w ogóle wydatków – w 2015 roku wynosił on 51,0%.

¹² Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2020 dla Miasta i Gminy Skąta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale, s. 58.

854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	0 zł	0 zł	95 500 zł	80 544 zł	79 455 zł	51 641 zł
855 – Rodzina	0 zł	0 zł	11 240 524 zł	11 032 351 zł	13 379 950 zł	16 253 216 zł
Ogółem	3 956 131 zł	10 804 799 zł	13 155 238 zł	12 798 821 zł	15 370 039 zł	18 376 558 zł

Źródło: Miejski-Gminny Ośrodek Pomoc Społecznej w Skale.

3.10 Podsumowanie – analiza SWOT

SWOT to akronim angielskich słów *strenghts* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse) i *threats* (zagrożenia).

Metoda klasyfikuje czynniki określające obecną, jak i przyszłą sytuację jednostki na pozytywne i negatywne oraz wewnętrzne i zewnętrzne, tym samym tworząc cztery grupy czynników:

- czynniki wewnętrzne pozytywne, czyli mocne strony;
- czynniki wewnętrzne negatywne, czyli słabe strony,
- czynniki zewnętrzne pozytywne, czyli szanse,
- czynniki zewnętrzne negatywne, czyli zagrożenia.

Mocne i słabe strony, czyli czynniki wewnętrzne zawarte w analizie SWOT Gminy Skąta są podsumowaniem wcześniej zaprezentowanej diagnozy w podziale na przyjęte części analizy.

Część związana z szansami i zagrożeniami Gminy Skąta, a więc czynnikami zewnętrznymi została opracowana w oparciu o narzędzie analizy PEST, która dzieli otoczenie organizacji czy jednostki samorządu terytorialnego na cztery obszary:

- **otoczenie polityczne** - część makrootoczenia, która ustanawia ramy organizacyjno-prawne dla funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego;
- **otoczenie ekonomiczne** – część analizy obejmująca zjawiska i procesy ekonomiczne, stanowiące rezultat działalności gospodarczej osób fizycznych, podmiotów gospodarczych i organów władzy;
- **otoczenie społeczno-kulturowe**, część makrootoczenia obejmująca zjawiska i procesy dotyczące ogółu ludności, wchodzących ze sobą w różne relacje oraz poglądy, idee, pojęcia społeczne, religijne, etyczne czy filozoficzne przez społeczeństwa uznawane i akceptowane;

- **otoczenie technologiczno-techniczne** – część obejmująca elementy makrootoczenia związane z technologią i techniką, które można zdefiniować jako „stan techniki i technologii w danym kraju, przekładający się na stan infrastruktury, nauki, edukacji, postępu gospodarki i innowacyjności.

Analizę SWOT opracowaną w oparciu o zaprezentowaną metodologię prezentuje tabela poniżej.

Tabela 26 Analiza SWOT

Obszar analizy	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
DEMOGRAFIA	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby ludności; • dodatnie saldo migracji, wskazujące na atrakcyjność osadniczą 	<ul style="list-style-type: none"> • trend starzenia się społeczeństwa – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, pociągający za sobą konieczność odpowiedniego dostosowania polityki społecznej; • przyrost naturalny na poziomie bliskim 0‰ – wynik słaby na tle powiatu krakowskiego i województwa małopolskiego; • duża konkurencja w „ściągnięciu” nowych mieszkańców ze strony innych gmin powiatu krakowskiego, ulokowanych bliżej Krakowa; • niższe wskaźniki liczby zameldowań od 2016 roku niż w latach wcześniejszych przy relatywnie wyższej liczbie wymeldowań
INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby mieszkań i zwiększanie się ich przeciętnej powierzchni; • funkcjonowanie ponad 20 mieszkań komunalnych; • bardzo dobry dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, rozwój sieci i systematyczne zwiększanie ich dostępności; • dobra ocena warunków mieszkaniowych przez mieszkańców w ankiecie 	<ul style="list-style-type: none"> • statystycznie duża liczba osób w przeliczeniu na jedno mieszkanie, potencjalne mogąca znamionować niedostatki w zasobie mieszkaniowym; • brak lokali socjalnych; • nieco słabszy dostęp do sieci gazowej niż ogółem w powiecie krakowskim i województwie małopolskim

<p>RYNEK PRACY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • znaczące zmniejszenie skali bezrobocia wśród osób młodych w ostatnich latach; • rozwój przedsiębiorczości – powstawanie nowych przedsiębiorstw; • funkcjonowanie Strefy Aktywności Gospodarczej w Skale jako obszaru zachęcającego do inwestycji 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost bezrobocia w 2020 roku wskutek pandemii koronawirusa – największa liczba osób bezrobotnych w ostatnim 5-leciu; • wyższy poziom bezrobocia na terenach wiejskich gminy w relacji z miastem; • większy udział mężczyzn w strukturze bezrobotnych i większy wpływ pandemii na bezrobocie wśród przedstawicieli tej płci; • zwiększenie znaczenia bezrobocia osób powyżej 50 lat; • nieznaczny wzrost odsetka osób bezrobotnych długotrwale w ogóle bezrobotnych; • według mieszkańców – główny powód bezrobocia w Gminie to niechęć do podjęcia pracy, a w dalszej kolejności uzależnienia; • dominacja wśród podmiotów gospodarczych mikroprzedsiębiorstw, oferujących mniej miejsc pracy niż duże przedsiębiorstwa; • rozwój przedsiębiorczości w tempie niższym niż w ogóle powiatu krakowskiego i sąsiednich gminach
---------------------------	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">USŁUGI SPOŁECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie na terenie Gminy żłobka, zapewniającego opiekę dla dzieci do lat 3 i silny popyt na jego usługi (całkowite wykorzystanie dostępnych miejsc); • wyższa dostępność żłobków niż statystycznie w powiecie krakowskim i porównywanych gminach; • nieznaczny wzrost liczby uczniów szkół podstawowych w latach 2014-2019 – trend odmienny niż w ogóle powiatu krakowskiego i województwa małopolskiego oraz części gmin porównywanych; • poprawa wyników w egzaminie ósmoklasisty w 2021 roku w relacji z powiatem krakowskim i województwem małopolskim; • funkcjonowanie szkoły ponadgimnazjalnej, umożliwiającej przygotowanie do matury i uzyskanie zawodu mieszkańcom Gminy Skała bez konieczności wyjazdu do oddalonych miejscowości; • dobry dostęp do placówek ochrony zdrowia i aptek – dobra jego ocena także przez mieszkańców w ankiecie; • aktywna działalność Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w 	<ul style="list-style-type: none"> • potencjalne deficyty w dostępie do przedszkoli, mierzone liczbą miejsc w przedszkolach na 1 000 dzieci; • słabsze średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w relacji ze średnimi dla powiatu krakowskiego i województwa małopolskiego; • duży odsetek mieszkańców nie czujących się bezpiecznie na terenie Gminy (31,5%), w szczególności ludzi młodych; • największe zagrożenia dla bezpieczeństwa wśród ankietowanych - osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych, braki patroli policyjnych w Gminie oraz zagrożenia w ruchu drogowym; • umiarkowane wartości wskaźników aktywności kulturalnej na tle sąsiednich gmin; • osłabienie życia kulturalnego wskutek pandemii; • słaba ocena dostępu do oferty kulturalnej i aktywności w obszarze imprez kulturalnych przez mieszkańców w ankiecie
--	--	---

	<p>Skale w pobudzaniu życia kulturalnego w Gminie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • duża liczba obiektów umożliwiających rozwój pasji sportowych na terenie Gminy; • duża liczba organizacji pozarządowych i ich duże zaangażowanie w niesienie pomocy, rozwój sportu, aktywizację lokalnej społeczności i wspieranie rozwoju kulturalnego 	
--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">PROBLEMY SPOŁECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • spadek odsetka mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2020 roku; • spadek liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki odsetek mieszkańców oceniających warunki życia w Gminie jako średnie (60,4%) lub złe/bardzo złe (6,3%) – największy w młodych grupach wiekowych; • w opinii mieszkańców najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym grupy to osoby i rodziny zmagające się z problemem uzależnień oraz osoby starsze i samotne; • duży problem uzależnień od alkoholu - ponad połowa mieszkańców (58,6%), która wypowiedziała się w ankiecie diagnozującej problem społeczne zna wiele przypadków problemu alkoholizmu, a kolejne 30,6% zna takich przypadków kilka; • jako najczęstsze powody wykluczenia osób starszych i samotnych wymieniane problemy finansowe, izolacja i brak oferty spędzania czasu wolnego; • widoczne w ankiecie duże potrzeby w zakresie wsparcia komunikacji osób starszych i niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i dostępu do komunikacji; • objęcie co czwartej osoby (26,7%) wspieranej przez pomoc społeczną tą pomocą w sposób długotrwały ;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • trzy najważniejsze powody udzielania świadczeń pomocy społecznej: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie; • wzrost znaczenia niepełnosprawności i długotrwałej i ciężkiej choroby w powodach udzielanego wsparcia z pomocy społecznej; • najczęściej spotykające negatywne zjawiska dotyczące młodzieży według ankietowanych - uzależnienia od komputera i internetu, a ponadto użytki i bezproduktywne spędzanie czasu
	SZANSE	ZAGROŻENIA
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Wielość programów rządowych wspierających walkę z problemami społecznymi; • Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania w postaci konkursów, dotacji i programów m.in. finansowanych z Funduszy Europejskich; • Przepisy wspierające aspekty jakości życia ludzi – ochronę środowiska, bezpieczeństwo itp.; • Integracja europejska 	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy sfery opieki zdrowotnej (dostępność, wyposażenie w sprzęt, wynagradzanie personelu itp.); • Problemy sektora edukacji (niedofinansowanie, biurokracja itp.); • Liczne transfery socjalne powodujące uzależnienie niektórych grup od wsparcia publicznego; • Przerwy w dostępności zewnętrznych źródeł finansowania; • Niestabilność polityczna; • Kryzys związany z pandemią w dziedzinie zdrowia, gospodarki czy kultury

<p>EKONOMICZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zamożności społeczeństwa; • Tendencja spadku bezrobocia; • Statystyki wskazujące na wzrost płac; • Popularyzacja podmiotów ekonomii społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności na rynku pracy (brak ofert pracy, niestabilność zatrudnienia itd.); • Kryzys związany z pandemią, szczególnie w obszarze rynku pracy lub w wybranych branżach; • Konieczność dużego zaangażowania w życie zawodowe wpływająca na życie rodzinne; • Wpływ gospodarki na stan środowiska naturalnego
<p>SPOŁECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnąca świadomość społeczna dotycząca problemów różnych grup, osób indywidualnych i rodzin; • Coraz większe zaangażowanie w chęć rozwiązywania problemów rodziny, sięganie po wsparcie np. psychologiczne; • Aktywność organizacji pozarządowych i ich popularność 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana struktury wiekowej społeczeństwa; • Słabnąca integracja rodzin; • Niesłabnący problem uzależnień; • Polaryzacja społeczeństwa – duże różnice światopoglądowe, głębokie rozłamy i konflikty; • Wykluczenie komunikacyjne małych miejscowości
<p>TECHNOLOGICZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój technologii, która może wspomagać walkę z problemami społecznymi; • Rozwój mediów, w tym internetu, wspomagająca informowanie o problemach społecznych i propagowanie dobrych wzorców 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie wykluczeniem cyfrowym; • Negatywny wpływ technologii na funkcjonowanie rodzin i jednostek (uzależnienia, trudności wychowawcze); • Nowe media jako źródło wielu informacji, nie zawsze rzetelnych – problemy rozpoznawania jakości różnych źródeł danych

Źródło: opracowanie własne.

4. Założenia strategiczne

4.1 Podstawy teoretyczne

Strategia to ogólny program działalności danej organizacji/jednostki samorządu terytorialnego sporządzony na określony czas, ukierunkowany na wykorzystanie posiadanych potencjałów do osiągnięcia postawionych założeń. Strategia charakteryzuje się odległym horyzontem czasowym, skupieniem wysiłków na określonych zadaniach, obejmowaniem szerokiego zakresu działań i określeniem wskaźników realizacji powziętych przedsięwzięć.

Elementy składające się na strategię można uszereżować w postaci piramidy, na której czele są wizja i misja.

Rysunek 29 Elementy składowe strategii



Źródło: opracowanie własne.

Wizja to obraz pożądanego stanu danego podmiotu w przyszłości, sytuacja, do której będzie się dążyć. Wizja powinna być zwięzła, realna, ale motywująca. Wizja stanowi wyraz aspiracji i wyobrażeń danego podmiotu o przyszłości.

Misja jest syntetycznym opisem sposobu realizacji wizji. Stanowi krótką i precyzyjną prezentację najważniejszych celów podmiotu.

Cele konkretyzują to, jak będzie realizowana misja. **Cele strategiczne** wyznaczają najważniejsze kierunki działania – są określone z długim horyzontem czasowym. **Cele operacyjne** z kolei mają krótszy horyzont czasowy, są podstawą do osiągnięcia celów strategicznych oraz służą wykorzystaniu szans i mocnych stron, a przezwyciężaniu słabych stron i zagrożeń.

4.2 Wizja i misja

Po zapoznaniu się z sytuacją Miasta i Gminy Skała w zakresie problemów społecznych, zidentyfikowaniu najpoważniejszych problemów, które należy zniwelować w najbliższych latach, ale i mocnych stron, które powinny przysłużyć się walce ze wskazanymi negatywnymi zjawiskami, opracowano wizję Miasta i Gminy Skała odnoszącą się do obszaru problemów i polityki społecznej. Zawiera ona system wartości, wyznaczający kierunki prac nad określeniem celów strategicznych i operacyjnych w Gminie.

WIZJA

Gmina i Miasto Skała – bezpieczna dla wszystkich mieszkańców przestrzeń do realizacji inicjatyw społecznych i zawodowych

Wyżej zaprezentowaną wizję planuje się zrealizować przy pomocy szeregu celów, zadań i działań, których syntetycznym zobrazowaniem jest misja Miasta i Gminy Skała w obszarze problemów i polityki społecznej.

MISJA

Budowanie bezpiecznego miejsca dla życia i pracy zawodowej mieszkańców, otwartego na aktywność wszystkich grup społecznych i zapewniającego wysoką jakość usług publicznych

4.3 Cele strategiczne i operacyjne

Strategia wyodrębnia cztery cele strategiczne, odpowiadające za cztery obszary priorytetowe, jakie zidentyfikowano w trakcie prac nad opracowywaniem dokumentu.

Rysunek 30 Cele strategiczne



Źródło: opracowanie własne.

Do każdego z celów strategicznych dobrano cele operacyjne w sposób szczegółowy obrazujące sposoby osiągnięcia zamierzeń w poszczególnych obszarach priorytetowych.

Rysunek 31 Cele operacyjne



Źródło: opracowanie własne.

Cel strategiczny 1. Eliminowanie negatywnych zjawisk zagrażających bezpieczeństwu

Diagnoza sytuacji w Gminie Skała unaoczniała pewne deficyty w obszarze bezpieczeństwa mieszkańców – w wymiarze ogólnego poczucia bezpieczeństwa, jak i odnotowywania negatywnych zjawisk, takich jak np. natężenie problemu uzależnienia od alkoholu. Eliminacja negatywnych zjawisk staje się jednym ze strategicznych celów w nowej perspektywie rozwoju Gminy Skała w obszarze społecznym. W jej ramach konieczna jest aktywna reakcja na problemy w przestrzeni publicznej, jak i w obrębie gospodarstw domowych – te drugie koncentrują się przede wszystkim w zakresie problemów przemocy domowej oraz uzależnień, często ze sobą powiązanych. Poza efektywną reakcją na negatywne zjawiska planuje się także działania prewencyjne w postaci akcji i kampanii informacyjnych i profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców, by w przyszłości natężenie negatywnych zjawisk w Gminie Skała spadało. Aby umożliwić odpowiednim podmiotom właściwe reagowanie na negatywne zjawiska, zagrażające bezpieczeństwu, muszą one mieć właściwą bazę i narzędzia – rozwój tego zaplecza staje się jednym z celów na poziomie operacyjnym w nowej Strategii. Cel strategiczny 1. obejmuje także działania związane z ochroną zdrowia mieszkańców i wsparciem w budowaniu postaw prozdrowotnych poprzez działania profilaktyczne.

Cel strategiczny 2. Zapewnianie dobrej jakości usług publicznych dla mieszkańców

Gmina ma do dyspozycji szereg narzędzi, które mogą wspierać rodziny i pojedynczych mieszkańców w przewyżnianiu ich długotrwałych problemów i trudnych sytuacji losowych. W nowej perspektywie strategicznej planuje się kontynuację prowadzenia usług publicznych, udzielanych przez gminne podmioty zaangażowane w realizację lokalnej polityki społecznej. Planowany jest także rozwój ich działalności, poszerzanie możliwości wsparcia rodzin i podnoszenie jakości realizowanych usług, nie tylko w formach bezpośredniego materialnego wsparcia, ale także w zakresie udzielania usług doradczych, terapeutycznych, psychologicznych, pedagogicznych i prawnych, poszerzając ich dostępność, jak i poziom świadczenia.

Cel strategiczny 3. Rozwój aktywności społecznej, w tym aktywności młodzieży

Kapitał społeczny to jeden z istotnych potencjałów Gminy Skała, który powinien być odpowiednio wykorzystywany, jak i aktywizowany. W szczególny sposób planowane jest

skupienie się na aktywizacji najmłodszych mieszkańców Gminy tak, by pokazać im możliwości działania, realizacji swoich pasji i rozwoju. Kluczem do aktywizacji lokalnej społeczności ma być budowa atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury kulturalnej i sportowej, o której dbałość także została włączona do omawianego celu strategicznego. Specyficznym aspektem aktywności mieszkańców jest aktywność zawodowa. W nowej perspektywie strategicznej planuje się wspieranie lokalnego rynku pracy dostępnymi narzędziami, jakie zostaną wykorzystane z jednej strony do pomagania bezrobotnym w powrocie na rynek pracy, z drugiej – w zachętach do podejmowania własnej działalności gospodarczej i budowaniu postaw przedsiębiorczych, także wśród młodzieży.

Cel strategiczny 4. Wspieranie osób starszych i z niepełnosprawnością w specyficznych dla nich potrzebach

Starzejące się społeczeństwo staje się jednym z większych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego. Wsparcie rosnącej grupy seniorów wymaga z jednej strony pomocy im w czynnościach życia codziennego, z drugiej – nastawienia na wychodzenie z izolacji społecznej. Wobec podobnych potrzeb działania wspierające celu strategicznego 4. kierowane będą także do osób z niepełnosprawnością. Istotne staje się nie tylko zapewnianie seniorom i osobom z niepełnosprawnością sprawnie funkcjonujących usług opiekuńczych czy oferty spędzania czasu wolnego, ale także uświadamianie społeczeństwa o specyfice życia tych grup społecznych i tworzenie klimatu do integracji międzypokoleniowej.

5. Realizacja Strategii

Do każdego z celów operacyjnych przyporządkowano działania, stanowiące najniższy, konkretny poziom realizacji postanowień Strategii, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, wskaźniki i przewidywane źródła finansowania.

Tabela 27 Realizacja Strategii

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Działania	Podmioty odpowiedzialne i zaangażowane	Wskaźniki	Przewidywane źródła finansowania
1. Eliminowanie negatywnych zjawisk zagrażających bezpieczeństwu	1.1 Aktywne reagowanie na zjawiska zagrażające bezpieczeństwu w postaci przemocy	Monitorowanie przestępczości, wykroczeń i negatywnych zjawisk społecznych	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta Policja Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych placówki edukacyjne placówki ochrony zdrowia	Liczba realizowanych procedur Niebieskiej Karty Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych
		Aktywne reagowanie służb na negatywne zjawiska w przestrzeni publicznej (wandalizm, niebezpieczne zjawiska na drodze, picie alkoholu z miejscach publicznych)			
		Prowadzenie i udoskonalanie procedury Niebieskiej Karty			
		Kontynuacja działań prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny			
		Opracowanie i skuteczne wdrażanie programów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej			
		Współpraca instytucji gminnych z Policją w zakresie reagowania na zjawiska zagrażające bezpieczeństwu (przemoc, uzależnienia)			
		Prowadzenie oraz dalszy rozwój			

		<p>poradnictwa prawnego, psychologicznego, mediacyjnego i terapeutycznego dla ofiar i sprawców przemocy</p> <p>Prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych oraz socjoterapeutycznych dla sprawców przemocy</p>			
	1.2 Wspieranie osób i rodzin uzależnionych w wychodzeniu z problemu alkoholowego/innych uzależnień	<p>Zwiększenie regularnych kontroli przestrzegania prawa przy sprzedaży alkoholu na terenie Gminy</p> <p>Wzmacnianie systemu wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz członków ich rodzin poprzez dostęp do pomocy terapeutycznej</p> <p>Opracowanie i skuteczne wdrażanie programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomani</p>	<p>MGOPS Skąta Policja Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Urząd Miasta i Gminy Skąta</p>	<p>Liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych pomocą terapeutyczną</p>	<p>Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych</p>
	1.3 Budowanie bazy, umożliwiającej realizację efektywnych działań w zakresie zapewniania bezpieczeństwa mieszkańcom	<p>Stworzenie mieszkań chronionych na terenie gminy</p> <p>Podnoszenie wiedzy i umiejętności kadry pracującej z rodzinami z problemem przemocy w rodzinie i problemem uzależnień</p> <p>Podejmowanie działań i wspomaganie innych podmiotów w dążeniach do zwiększenia patroli policyjnych na terenie gminy i kadr lokalnego komisariatu Policji</p>	<p>MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta Policja</p>	<p>Liczba utworzonych mieszkań chronionych Liczba pracujących z rodzinami, którzy objęci zostali szkoleniami/innymi formami podnoszenia wiedzy i umiejętności</p>	<p>Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych</p>
	1.4 Realizacja działań profilaktycznych i informacyjnych w	<p>Realizacja działań profilaktycznych w szkołach z zakresu bezpieczeństwa (na drodze, w internecie, w domu i w szkole</p>	<p>MGOPS Skąta Policja Urząd Miasta i Gminy</p>	<p>Liczba działań profilaktycznych z zakresu przemocy i uzależnień</p>	<p>Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych</p>

<p> kierunku budowania pozytywnych postaw młodzieży i dorosłych mieszkańców</p>	<p> w sytuacjach przemocowych)</p>	<p> Skąta placówki edukacyjne instytucje kultury organizacje pozarządowe lokalne media</p>	<p> Liczba kampanii społecznych o tematyce bezpieczeństwa</p>	
	<p> Prowadzenie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży o tematyce uzależnień, w tym od alkoholu i internetu</p>			
	<p> Współpraca placówek edukacyjnych z Policją w zakresie realizacji działań profilaktycznych i informacyjnych dla dzieci i młodzieży</p>			
	<p> Organizacja cyklicznych atrakcyjnych imprez bezalkoholowych dla młodzieży w celu uczenia zabawy bez alkoholu</p>			
	<p> Organizacja kampanii społecznych o tematyce bezpieczeństwa dla mieszkańców</p>			
	<p> Pogadanki prelekcje z tematu walki z uzależnieniem i przeciwdziałaniem przemocy wśród mieszkańców</p>			
	<p> Podnoszenie wiedzy społeczeństwa o problemie przemocy w rodzinie, uzależnień i możliwościach uzyskania pomocy – artykuły, plakaty, ulotki, broszury, informacje na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom</p>			
	<p> Rozpowszechnianie informacji na temat instytucji udzielających pomocy i wsparcia rodzinom – stworzenie Bazy Instytucji Udzielających Wsparcia na terenie Gminy Skąta</p>			
<p> 1.5 Realizacja działań skierowanych na zapewnianie bezpieczeństwa w obszarze zdrowia</p>	<p> Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej poprzez pogadanki na temat zdrowego stylu życia oraz ulotki</p>	<p> MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta placówki edukacyjne instytucje kultury organizacje</p>	<p> Liczba akcji profilaktycznych w obszarze zdrowia Liczba projektów współpracy w zakresie promocji zdrowia</p>	<p> Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych</p>
	<p> Zajęcia i oferta spędzania czasu wolnego wspierająca rozwój aktywności ruchowej dzieci i młodzieży</p>			

		Stała współpraca z organizacjami rządowymi i pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia	pozarządowe	prowadzonych wspólnie z organizacjami pozarządowymi	
2. Zapewnianie dobrej jakości usług publicznych dla mieszkańców	2.1 Zapewnianie wsparcia rodzinom, w szczególności w przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom w gospodarstwach domowych	Prowadzenie systematycznej diagnozy sytuacji w obszarze problemów społecznych	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta placówki edukacyjne organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w placówkach oświatowych	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych
		Wykorzystywanie narzędzi pomocy społecznej (pomoc rzeczowa i finansowa) dla zmniejszania problemów społecznych w rodzinach			
		Realizacja działań z zakresu dożywiania osób z rodzin ubogich			
		Zapewnianie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin z potrzebami			
		Zarządzanie zasobem mieszkań gminnych w kierunku ewentualnego wsparcia rodzin i osób ubogich			
		Udzielanie wsparcia mieszkańcom w postaci dodatków mieszkaniowych			
		Wspieranie wzrostu kompetencji mieszkańców w zakresie rodzicielstwa (edukacja w szkołach, promocja pozytywnych wzorców)			
		Prowadzenie oraz dalszy rozwój poradnictwa prawnego, psychologicznego, mediacyjnego i terapeutycznego dla mieszkańców			
	Zapewnienie dostępności do pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w placówkach oświatowych				
2.2 Poszerzanie możliwości pomocy osobom zmagającym się z różnego rodzaju	Poszerzenie w Punkcie Konsultacyjnym wsparcia usług specjalistów (tj. psycholog, psycholog dziecięcy, mediator, terapeuta uzależnień,	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta placówki edukacyjne	Liczba osób korzystających z usług specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych	

	problemami społecznymi	<p>logopeda)</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom bezpłatnego dostępu do poradnictwa prawnego</p> <p>Wprowadzenie innowacyjnych form i metod terapii psychologicznej</p> <p>Zwiększenie dostępności do form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży</p>	organizacje pozarządowe	Liczba osób korzystających. Z bezpłatnego poradnictwa prawnego	
	2.3 Zapewnienie odpowiedniej jakości kadr i infrastruktury do realizacji usług publicznych	<p>Zapewnienia powszechnego dostępu do usług administracji publicznej świadczonych drogą elektroniczną</p> <p>Podnoszenie kwalifikacji kadr i poprawa warunków wykonywania przez nie działań związanych z realizacją polityki społecznej w celu podniesienia jakości usług społecznych</p>	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta	Liczba pracowników podmiotów polityki społecznej, którzy objęci zostali szkoleniami/innymi formami podnoszenia wiedzy i umiejętności	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych
3. Rozwój aktywności społecznej, w tym aktywności młodzieży	3.1 Wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców	Wspieranie i promocja działających organizacji społecznych	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta organizacje pozarządowe	Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Liczba wspólnych przedsięwzięć samorządu z organizacjami pozarządowymi	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych
		Prowadzenie wspólnych przedsięwzięć samorządu z organizacjami pozarządowymi			
		Działalność przygotowująca i szkoleniowa dla lokalnych liderów i wolontariuszy			
		Aktywna obecność w procesie tworzenia i funkcjonowania grup obywatelskich oraz organizacji pożytku publicznego			
	3.2 Tworzenie klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości i działanie w kierunku poprawy sytuacji na	<p>Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych, diagnoza przyczyn bezrobocia</p> <p>Współpraca z Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy,</p>	MGOPS Skąta Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego placówki edukacyjne	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Liczba podmiotów gospodarczych	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych

	rynku pracy	<p>informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych i zatrudnienia socjalnego</p> <p>Tworzenie systemu wsparcia dla osób pozostających bez pracy</p> <p>Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi w oparciu o kontrakt socjalny</p> <p>Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy</p> <p>Wspieranie aktywności zawodowej osób starszych</p> <p>Realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych</p> <p>Udzielanie zachęt do podejmowania działalności gospodarczej i postaw przedsiębiorczych</p> <p>Rozwijanie oferty doradztwa zawodowego w szkołach podstawowych kl. VIII, w tym doradztwo zawodowe dla uczniów i rodziców</p>		działających na terenie Gminy	
	3.3 Rozwój atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży, zachęcającej do aktywności i podejmowania	<p>Zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży</p> <p>Integracja działań placówek edukacyjnych w zakresie spędzania czasu wolnego – organizacja wspólnych wydarzeń, konkursów, turniejów sportowych itp.</p>	MGOPS Skąta placówki edukacyjne instytucje kultury	<p>Liczba zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez lokalne placówki edukacyjne</p> <p>Liczba zajęć dla dzieci i młodzieży oferowanych przez lokalne instytucje</p>	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych

	własnych inicjatyw	<p>Budowa atrakcyjnej oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży w CKSiR w Skale</p> <p>Organizowanie bezpłatnych lub w pewnym zakresie dofinansowanych imprez sportowych, wyjazdów turystycznych, wyjazdów do kina, zimowisk i zielonych szkół dla dzieci i młodzieży</p> <p>Promowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży</p>		kultury	
	3.4 Budowa zaplecza do realizacji efektywnych działań aktywizujących młodzież	<p>Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p> <p>Budowa miejsc aktywności dla dzieci w miejscowościach Gminy Skąta – placów zabaw, świetlic środowiskowych na bazie świetlic wiejskich</p> <p>Doposażenie lokalnych instytucji kultury, szkół i świetlic dla lepszych możliwości zapewniania rozwoju zainteresowań i uzdolnień młodych ludzi</p> <p>Zwiększenie liczby miejsc w placówkach zapewniających opiekę dla najmłodszych dzieci tj. żłobkach i przedszkolach</p> <p>Dążenie do poprawy dostępności komunikacyjnej miejscowości na obrzeżach Gminy dla lepszego dostępu dzieci i młodzieży z tych terenów do działań aktywizujących</p>	<p>MGOPS Skąta</p> <p>Urząd Miasta i Gminy Skąta</p> <p>placówki edukacyjne</p> <p>instytucje kultury</p>	<p>Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniem placówek wsparcia dziennego</p> <p>Liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach na terenie Gminy</p>	<p>Budżet Gminy</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>
	3.5 Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej	<p>Organizacja wydarzeń wspierających integrację lokalnej społeczności (pikniki, imprezy plenerowe)</p> <p>Utrzymanie odpowiedniego stanu i rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej</p> <p>Podjęmowanie działań służących i</p>	<p>Urząd Miasta i Gminy Skąta</p> <p>instytucje kultury</p> <p>lokalne media</p>	<p>Liczba wydarzeń integrujących lokalną społeczność</p> <p>Liczba uczestników wydarzeń integrujących lokalną społeczność</p>	<p>Budżet Gminy</p> <p>Środki z programów zewnętrznych</p>

		upowszechnianiu lokalnej kultury					
4. Wspieranie osób starszych i z niepełnosprawnością w specyficznych dla nich potrzebach	4.1 Wspomaganie osób starszych i z niepełnosprawnością w trudnościach życia codziennego	Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych, ze szczególnym uwzględnieniem usług specjalistycznych	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, także specjalistycznymi Liczba osób objętych wsparciem pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych		
		Wsparcie dla opiekunów osób starszych					
		Rozwój dostępności usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych					
		Wsparcie materialne dla osób długotrwale chorych i z niepełnosprawnościami					
		Wspieranie rodzin w opiece nad osobami starszymi poprzez rozwój usług opartych na działalności wolontariuszy					
		Wzmacnianie i skoordynowanie współpracy podmiotów na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami - współpraca z różnego rodzaju fundacjami oraz stowarzyszeniami świadczącymi pomoc na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami					
	4.2 Zapewnianie odpowiednio przygotowanej przestrzeni dla aktywności osób	Rozwój systemu wsparcia pozainstytucjonalnego na rzecz osób niepełnosprawnych, seniorów oraz osób ubiegających się o miejsca w DPS, poprzez min.: tworzenie mieszkań socjalnych z zapleczem usług opiekuńczych					
		Stworzenie dziennego domu seniora dla najstarszych mieszkańców Gminy				MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta organizacje pozarządowe	Liczba klubów seniora na terenie Gminy Liczba osób objętych integracją w klubach seniora
	Wspieranie dla tworzenia się klubów seniora w miejscowościach Gminy, także peryferyjnych						

	starszych i z niepełnosprawnością	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej			
	4.3 Podejmowanie działań służących eliminacji izolacji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnością	<p>Wsparcie dla systemu lepszego skomunikowania Gminy dostosowanego do potrzeb osób starszych</p> <p>Budowanie oferty kulturalnej dostosowanej i atrakcyjnej dla seniorów</p> <p>Tworzenie grup wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów</p> <p>Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe)</p> <p>Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych</p> <p>Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych (m.in. o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur</p>	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta instytucje kultury organizacje pozarządowe lokalne media	<p>Liczba zajęć dla seniorów oferowanych przez lokalne instytucje kultury</p> <p>Liczba utworzonych grup wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów</p>	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych
	4.4 Tworzenie klimatu dla integracji wszystkich pokoleń mieszkańców	<p>Promocja pozytywnych praktyk, wizerunku osób starszych oraz niepełnosprawnych i ich aktywności w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości</p> <p>Edukacja dorosłych mieszkańców w zakresie problemów osób starszych i</p>	MGOPS Skąta Urząd Miasta i Gminy Skąta instytucje kultury organizacje pozarządowe lokalne media	Liczba przedsięwzięć integrujących różne pokolenia mieszkańców	Budżet Gminy Środki z programów zewnętrznych



PROFESJONALNE
DORADZTWO
BIZNESOWE



Gmina Skąta

		niepełnosprawnych			
		Promocja idei wolontariatu w formule współpracy międzypokoleniowej			
		Tworzenie i promocja zajęć w zakresie kultury i sztuki, angażujących różne pokolenia			
		Sieć pomocowo-informacyjna (budowanie pozytywnego wizerunku starości, pomoc obywatelska)			

Źródło: opracowanie własne.

6. Wdrażanie, ocena efektywności, monitoring i ewaluacja

Zgodnie z Art. 110 Ustawy o pomocy społecznej koordynacją realizacji Strategii zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej – w przypadku Gminy Skąpa **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale**. Ta instytucja będzie także odpowiedzialna za koordynację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąpa na lata 2022-2028, tj. realizację poszczególnych zadań i działań, włączanie innych podmiotów do realizacji działań i koordynację prac między nimi, poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, promocję poszczególnych działań, informowanie o postępach realizacji Strategii oraz monitorowanie realizacji i ewaluację Strategii.

Źródłami finansowania realizacji działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąpa na lata 2022-2028 będą:

- budżet Gminy Skąpa, budżet Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale i budżety gminnych jednostek organizacyjnych;
- fundusze zewnętrzne, w szczególności Fundusze Europejskie, a także pieniądze z programów rządowych i skierowane do instytucji pozarządowych.

Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań Strategii będą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Budżet planowany na realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąpa na lata 2022-2028 będzie oszacowany w okresach rocznych. W 2020 roku wydatki na działania związane z polityką społeczną zawarte w działach 852 – Pomoc społeczna, 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i 855 – Rodzina wyniosły 18 376 558 zł. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach zbliżonych do wydatków za 2020 rok z planowanymi wzrostami związanymi z zwiększaniem się kosztów realizacji usług, pozyskiwaniem dodatkowych funduszy zewnętrznych na realizację projektów, zwiększeniem intensyfikacji wykorzystania świadczeń społecznych (np. Programu

500+), zmianami warunków formalnych dla udzielania świadczeń czy zwiększeniem zakresu zadań zleconych.

Monitoring realizacji Strategii polega na gromadzeniu i analizie danych dotyczących realizacji określonych w założeniach strategicznych celów. Pozwala on na sprawdzenie i ocenę skuteczności realizacji działań strategicznych i ewentualnie ustalenie, jakie należy podjąć środki zaradcze czy nowe działania, by zrealizować postawione cele. Monitorowanie dostarcza także informacji dla przyszłego planowania – pokazuje, w jakim stopniu podjęte w danym okresie działania przybliżyły jednostkę do realizacji postawionej wizji.

Dla każdego z celów operacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąła na lata 2022-2028 opracowano zestaw mierników. Źródłami danych dla tych mierników są ogólnodostępne statystyki Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego czy Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego, a także statystyki zbierane przez określone instytucje – głównie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale. Analiza powinna obejmować mierniki przyporządkowane każdemu z celów operacyjnych.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąła na lata 2022-2028 realizowana będzie **w okresach rocznych**. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring wskaźników będzie **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale**. Sprawozdanie z realizacji Strategii powinno być zrealizowane do końca marca roku następującego po roku, za który opracowywane jest sprawozdanie.

W celu ewaluacji ogólnego wpływu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąła na lata 2022-2028 na stan Gminy w obszarze społecznym przygotowano zestaw dodatkowych kluczowych wskaźników realizacji Strategii uwzględniający wartości docelowe przypadające na koniec okresu realizacji Strategii, który prezentuje tabela poniżej.

Tabela 28 Kluczowe wskaźniki do ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skąła na lata 2022-2028

Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Średnie saldo migracji na 1 000 ludności	3,2% (2014-2020)	4,2% (2022-2028)
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	3,8% (2020)	3,0% (2028)
Udział korzystających z długotrwałe z pomocy społecznej w ogóle korzystających	26,7% (2020)	15,0% (2028)

Źródło: opracowanie własne.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do osiągnięcia ogółem, jak i w relacji do poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Raport z końcowej ewaluacji zostanie sporządzony do końca marca roku następującego po roku kończącym okres obowiązywania Strategii.

Zgromadzone dane i wnioski z przeprowadzonego monitoringu w postaci raportu przekazane zostaną do władz Gminy Skąła oraz zostaną zakomunikowane mieszkańcom przy wykorzystaniu strony internetowej Gminy.

7. Zgodność z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skała na lata 2022-2028 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Poniżej przedstawiono najważniejsze punkty wspólne niniejszego opracowania z dokumentami wyższego rzędu.

EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu - strategia przyjęta przez Komisję Europejską w celu stymulowania rozwoju gospodarki Unii Europejskiej:

- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną;
- ułatwienie młodzieży wchodzenie na rynek pracy poprzez zintegrowane działania obejmujące m.in. udzielanie informacji, doradztwo, staże;
- wspieranie nowych sposobów utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, wspieranie aktywności osób starszych oraz zwiększenie równouprawnienia płci;
- zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

Długookresowa strategia rozwoju kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, która zawiera długoterminową wizję rozwojową Polski do 2030 roku:

- Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;
- Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo - najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju, kluczowy dla określenia działań rozwojowych:

- I.3.2. Rozwój kapitału społecznego;
- I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela;
- II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej;
- II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego;
- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych;
- III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych;
- III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – projekt zawierający strategiczne zadania państwa w obszarze kapitału ludzkiego i obszarze spójności społecznej:

- Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
- Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
- Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030:

- 1.1. Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami;
- 1.2. Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej;
- 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” – dokument nakreślający kierunki rozwoju dla województwa małopolskiego:

- Cel szczegółowy w obszarze „Małopolska” - Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie;
- Cel szczegółowy w obszarze „Gospodarka” - Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka;
- Cel szczegółowy w obszarze „Rozwój zrównoważony terytorialnie” - Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach.

Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030 „Powiat Krakowski 2030” – dokument strategiczny określający długookresowe kierunki rozwoju powiatu krakowskiego:

- Cel strategiczny 1. Wzmocnienie systemu świadczenia usług pomocy społecznej i usług zdrowotnych;
- Cel strategiczny 2. Kształcenie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego powiatu krakowskiego;
- Cel strategiczny 3. Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki powiatu krakowskiego.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Skała na lata 2014-2020 – dokument regulujący cele strategiczne Gminy:

- Cel strategiczny: Kompetencje gospodarcze Miasta i Gminy Skała: cele operacyjne: Rozwój kwalifikacji i postaw przedsiębiorczych mieszkańców Miasta i Gminy
- Cel strategiczny: Wysoki i bezpieczny standard życia: cele operacyjne: Wzmacnianie potencjału usług edukacyjnych i kulturalnych Gminy.

8. Spis tabel

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety internetowej	8
Tabela 2 Liczba ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego w latach 2010-2020	11
Tabela 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2010-2020	15
Tabela 4 Saldo migracji na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2010-2020	17
Tabela 5 Mieszkania gminne w Gminie Skała	20
Tabela 6 Odsetek korzystających z wodociągu, kanalizacji i gazu w Gminie Skała na tle województwa i powiatu w latach 2014-2019	21
Tabela 7 Pracujący na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle innych porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2015-2020	24
Tabela 8 Podmioty gospodarcze w Gminie Skała według sekcji PKD w 2020 roku	28
Tabela 9 Liczba dzieci przebywające na koniec roku i miejsc w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego w latach 2015-2020	31
Tabela 10 Liczba dzieci i miejsc w przedszkolach w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego w latach 2014-2019	33
Tabela 11 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2014-2019 ...	35
Tabela 12 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Skała na tle powiatu i województwa w latach 2019-2021 roku	36
Tabela 13 Przychodnie na 10 tys. ludności i ludność na aptekę ogólnodostępną w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2015-2020	37
Tabela 14 Uczestnicy imprez na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w latach 2015-2020	42
Tabela 15 Liczba objętych pomocą społeczną, w tym długotrwale w Gminie Skała	52

Tabela 16 Liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale według powodów w latach 2015-2020	53
Tabela 17 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skale według powodów w latach 2015-2020	54
Tabela 18 Średnia ocena różnych aspektów życia w Gminie Skała ogółem i według grup wiekowych (1 – bardzo niezadowolony, 5 – bardzo zadowolony)	57
Tabela 19 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić by przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Gminy Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 10 odpowiedzi	58
Tabela 20 Zatrudnienie w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale.....	60
Tabela 21 Świadczenia pieniężne przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020	62
Tabela 22 Świadczenia niepieniężne przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020	63
Tabela 23 Świadczenia rodzinne przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020	65
Tabela 24 Pozostałe świadczenia przyznawane w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020	66
Tabela 25 Wydatki w zakresie pomocy społecznej samorządu Gminy Skała w latach 2015-2020	69
Tabela 26 Analiza SWOT	72
Tabela 27 Realizacja Strategii	85
Tabela 28 Kluczowe wskaźniki do ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Skała na lata 2022-2028.....	97

9. Spis rysunków

Rysunek 1 Zmiana liczby ludności w latach 2010-2020 w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa [%]	12
Rysunek 2 Struktura ludności Gminy Skała w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w 2010 i 2020 roku	13
Rysunek 3 Urodzenia żywe i zgony w Gminie Skała w latach 2010-2020	14
Rysunek 4 Zameldowania i wymeldowania w Gminie Skała w latach 2010-2020	16
Rysunek 5 Liczba mieszkań i powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²] w Gminie Skała w latach 2014-2019.....	18
Rysunek 6 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²] i przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2019 roku	19
Rysunek 7 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych z Gminy Skała w latach 2015-2020.....	22
Rysunek 8 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Skała na tle innych porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku [%].....	23
Rysunek 9 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie są według Pana/Pani główne powody bezrobocia w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru	25
Rysunek 10 Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Skała według liczby zatrudnionych w 2015 i 2020 roku.....	26
Rysunek 11 Średnioroczna zmiana liczby podmiotów gospodarczych (CAGR) w latach 2015-2020 w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa	27
Rysunek 12 Podmioty wpisane do rejestru na 1 000 ludności w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku	28
Rysunek 13 Miejsca w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci do lat 3 w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku.....	32
Rysunek 14 Miejsca w przedszkolach na 1 000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2018 roku	34

Rysunek 15 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie Gminy Skała?.....	38
Rysunek 16 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie są przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa na terenie Gminy Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru.....	39
Rysunek 17 Liczba imprez i uczestników imprez organizowanych przez gminne jednostki kultury w Gminie Skała w latach 2015-2020	41
Rysunek 18 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Gminie Skała na tle porównywanych gmin powiatu krakowskiego, powiatu i województwa w 2020 roku	43
Rysunek 19 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jak w Pana/Pani ocenie są aktualne warunki życia mieszkańców Gminy Skała?	45
Rysunek 20 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Kto w Pana/Pani opinii jest najbardziej zagrożony wykluczeniem społecznym w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi	46
Rysunek 21 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu alkoholizmu w Gminie Skała?	47
Rysunek 22 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu innych uzależnień (np. narkotyki) w Gminie Skała?.....	48
Rysunek 23 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby starsze i samotne w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi.....	49
Rysunek 24 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Z jakimi według Pana/Pani barierami spotykają się najczęściej osoby z niepełnosprawnością i długotrwale chore w Gminie Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi.....	50
Rysunek 25 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka jest w Pana/Pani ocenie skala problemu przemocy domowej w Gminie Skała?	51
Rysunek 26 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Gminy Skała? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi	55

Rysunek 27 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży są najczęstsze w Gminie Skala? – pytanie wielokrotnego wyboru, maks. 3 odpowiedzi	56
Rysunek 28 Wydatki na zadania własne i zlecone Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skale w latach 2015-2020	69
Rysunek 29 Elementy składowe strategii	79
Rysunek 30 Cele strategiczne	81
Rysunek 31 Cele operacyjne	82



PROFESJONALNE DORADZTWO BIZNESOWE

Niniejszy raport został wykonany przez zespół ekspertów IWK. Firma IWK powstała z myślą o specjalistycznym JST i ich podmiotów w kompleksowym rozwoju. Współpracując z klientami kładziemy szczególny nacisk na kooperację przynoszącą realne sukcesy z zakresu rozwoju obszarów i ich społeczności. Gwarancją sukcesu jest specjalistyczna wiedza naszych ekspertów, oparta na wieloletnim doświadczeniu i ciągłym doszkalananiu.

Raport sporządzili eksperci: Izabela Wikar, Celestyna Miłoś

Nota prawna

Niniejszy dokument został opracowany przez ekspertów firmy Izabela Wikar Consulting z zachowaniem należytej staranności. Autorzy dokumentu posiadają rozległe doświadczenie w dziedzinach, których dotyczy zakres merytoryczny analiz i rekomendacji, a w procesie jego opracowania zostały wykorzystane możliwie najbardziej adekwatne, wiarygodne i aktualne dane. Jednocześnie należy zastrzec, iż firma Izabela Wikar Consulting nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji gospodarczych podjętych w związku z wykorzystaniem treści niniejszego dokumentu. Ze względu na wysoki poziom złożoności procesów gospodarczych treść raportu nie może stanowić samodzielnej podstawy do podejmowania jakichkolwiek decyzji gospodarczych.

Niniejszy dokument jest materiałem ściśle poufnym. Kategorycznie zabronione jest jego rozpowszechnianie lub kopiowanie w jakiegokolwiek formie i zakresie bez zgody Właściciela. Informacje zawarte w dokumencie mogą stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa (na podstawie art. 11 ust. 4 Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) lub know-how właściciela

IZABELA WIKAR CONSULTING

Słupnice 861

34-615 Słupnice

NIP: 8172139001 | REGON: 380057480

Mail: iwkonsulting@gmail.com